

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
X kadencja
Komisja Sprawiedliwości i Praw
Człowieka

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Na podstawie art. 32 ust. 2 regulaminu Sejmu Komisja Sprawiedliwości i Praw Człowieka wnosi projekt ustawy:

- o zmianie ustawy - Prawo o adwokaturze.

Do reprezentowania stanowiska Komisji w pracach nad projektem ustawy został upoważniony poseł Paweł Śliz.

Przewodniczący Komisji

(-) Paweł Śliz

U S T A W A

z dnia ... r.

o zmianie ustawy – Prawo o advokaturze

Art. 1. W ustawie z dnia 26 maja 1982 – Prawo o advokaturze (Dz. U. z 2024 r. poz. 1564 oraz z 2025 r. poz. 1172) wprowadza się następujące zmiany:

1) po art. 1 dodaje się art. 1a w brzmieniu:

„Art. 1a. Działalność samorządu zawodowego advokatury, zwanego dalej „samorządem adwokackim”, jest finansowana:

- 1) ze składek adwokatów i aplikantów adwokackich;
- 2) z opłat pobieranych w postępowaniu o wpis na listę adwokatów lub aplikantów adwokackich;
- 3) z wpłat dokonywanych przez izby adwokackie, stanowiących ich udział w pokrywaniu wydatków budżetowych Naczelnej Rady Adwokackiej;
- 4) z dochodów z innych źródeł, w szczególności z:
 - a) dotacji i subwencji,
 - b) darowizn,
 - c) spadków i zapisów oraz
 - d) własnej działalności i dochodów z własnego majątku.”;

2) w art. 3 w ust. 1:

a) wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:

„Zadaniem samorządu adwokackiego jest:”,

b) w pkt 6 kropkę zastępuje się średnikiem i dodaje pkt 7–13 w brzmieniu:

- „7) działanie na rzecz ochrony zawodu adwokata, w tym występowanie w obronie godności zawodu adwokata oraz indywidualnych i zbiorowych interesów członków samorządu adwokackiego;
- 8) prowadzenie instytucji samopomocowych oraz podejmowanie innych form pomocy dla członków advokatury;
- 9) współdziałanie z organami administracji publicznej oraz organizacjami pozarządowymi, w tym pozazawodowymi, a w szczególności z samorządami

zrzeszającymi inne zawody zaufania publicznego w kraju i zagranicą, w sprawach dotyczących:

- a) ochrony praw i wolności obywatelskich,
 - b) wzmacniania i ochrony samorządności zawodów zaufania publicznego,
 - c) wizerunku adwokatury;
- 10) działanie na rzecz integracji środowiska adwokackiego;
 - 11) organizowanie i tworzenie warunków do rozstrzygania sporów w drodze postępowania polubownego albo mediacyjnego, a także prowadzenie działalności w tym zakresie;
 - 12) działania w zakresie edukacji prawnej;
 - 13) realizacja innych zadań statutowych bądź określonych w przepisach odrębnych.”,
- c) po ust. 2 dodaje się ust. 3 w brzmieniu:
- „3. Samorządowi adwokackiemu przysługują uprawnienia organizacji pozarządowej, o których mowa ustawie z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2024 r. poz. 1568 i 1841 oraz z 2025 r. poz. 620, 1172 i 1302) oraz organizacji społecznej, o której mowa w art. 90 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2025 r. poz. 46, 304 i 1178).”;
- 3) w art. 4:
- a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:
- „1. Zawód adwokata polega na świadczeniu pomocy prawnej, a w szczególności na:
- 1) udzielaniu porad prawnych;
 - 2) sporządzaniu opinii prawnych;
 - 3) opracowywaniu projektów aktów prawnych, w tym aktów normatywnych;
 - 4) występowaniu w charakterze pełnomocnika lub obrońcy przed sądami, trybunałami i innymi organami władzy publicznej lub podmiotami działającymi w ich imieniu;
 - 5) sporządzaniu dokumentów prawnych i ich projektów, w tym umów, regulaminów i statutów.”,
- b) po ust. 1a dodaje się ust. 1aa i 1ab w brzmieniu:

„1aa. Świadczeniem pomocy prawnej, o której mowa w ust. 1, jest także pośrednictwo w:

- 1) zawieraniu umów, których przedmiotem jest świadczenie pomocy prawnej;
- 2) udzielaniu pełnomocnictwa do świadczenia pomocy prawnej.

1ab. Świadczeniem pomocy prawnej, o której mowa w ust. 1, jest również działalność polegająca na zorganizowanym dochodzeniu roszczeń osób trzecich, w ich imieniu lub na ich rachunek, choćby roszczenie zostało przeniesione na podmiot prowadzący taką działalność w drodze przelewu.”;

4) w art. 4b:

a) w ust. 1 pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) jeżeli został uznany za niezdolnego do wykonywania zawodu;”;

b) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Zakaz przewidziany w ust. 1 pkt 1 nie dotyczy pracowników dydaktycznych, badawczych i badawczo-dydaktycznych.”;

5) w art. 4c:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. O niezdolności adwokata do wykonywania zawodu orzeka okręgowa rada adwokacka.”;

b) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. W razie wszczęcia postępowania o stwierdzenie niezdolności do wykonywania zawodu okręgowa rada adwokacka może zawiesić adwokata tymczasowo w wykonywaniu czynności zawodowych. To samo uprawnienie przysługuje okręgowej radzie adwokackiej wtedy, gdy przeciwko adwokatowi zostało wszczęte postępowanie o ubezwłasnowolnienie. Wszczęcie postępowania o stwierdzenie niezdolności do wykonywania zawodu nie wymaga wysłuchania adwokata.”;

c) dodaje się ust. 4 i 5 w brzmieniu:

„4. Uchwale orzekającej o niezdolności adwokata do wykonywania zawodu, jeżeli przemawia za tym ważny interes publiczny, nadaje się rygor natychmiastowej wykonalności.

5. W każdym czasie adwokat, wobec którego podjęto uchwałę na podstawie ust. 1, w przypadku zmiany okoliczności lub ustania podstawy powodującej

niezdolność do wykonywania zawodu, może zwrócić się do okręgowej rady adwokackiej o uchylenie lub zmianę tej uchwały.”;

- 6) w art. 8a w ust. 3 zdanie pierwsze otrzymuje brzmienie:

„Okręgowa rada adwokacka właściwa ze względu na miejsce siedziby zawodowej adwokata jest obowiązana przeprowadzać kontrole spełnienia obowiązku zawarcia umowy ubezpieczenia, o którym mowa w ust. 1.”;

- 7) w art. 11 w ust. 3 zdanie drugie otrzymuje brzmienie:

„Ograniczenie to odnosi się także do Rzecznika Dyscyplinarnego Adwokatury, Prezesa Wyższego Sądu Dyscyplinarnego, Przewodniczącego Wyższej Komisji Rewizyjnej, rzecznika dyscyplinarnego, prezesa sądu dyscyplinarnego oraz przewodniczącego komisji rewizyjnej.”;

- 8) w art. 12 dodaje się ust. 3–10 w brzmieniu:

„3. Uchwały organów adwokatury i organów izb adwokackich zapadają większością głosów. W razie równości głosów rozstrzyga przewodniczący obradom, który ujawnia swój głos, także w przypadku głosowania tajnego.

4. Uchwały organów adwokatury i organów izb adwokackich, w tym stanowiące akty z zakresu administracji publicznej, podpisuje przewodniczący ich posiedzeniom lub działający z upoważnienia przewodniczącego inny członek danego organu biorący udział w głosowaniu.

5. Organy adwokatury i organy izb adwokackich obradują w trybie stacjonarnym.

6. Zjazd, zgromadzenie lub posiedzenie organu adwokatury lub organu izby adwokackiej może odbyć się przy wykorzystaniu środków bezpośredniego porozumiewania się na odległość zapewniających dwustronną komunikację w czasie rzeczywistym w sposób, który nie wymaga obecności w tym samym miejscu uprawnionych do udziału oraz do podejmowania uchwał (tryb zdalny).

7. Zjazd, zgromadzenie lub posiedzenie organu adwokatury lub organu izby adwokackiej może odbyć się w ten sposób, że uprawnieni do udziału mogą wziąć w nim udział – według swego wyboru – w trybie stacjonarnym lub w trybie zdalnym (tryb hybrydowy).

8. Zwołanie zgromadzenia lub Zjazdu w trybie zdalnym lub w trybie hybrydowym wymaga uchwały podjętej przez organ zwołujący większością co najmniej $\frac{3}{4}$ głosów.

9. Odbycie posiedzenia Naczelnej Rady Adwokackiej, Wyższej Komisji Rewizyjnej, okręgowej rady adwokackiej lub komisji rewizyjnej w trybie określonym w

ust. 6 lub ust. 7 następuje na zarządzenie odpowiednio Prezesa Naczelnej Rady Adwokackiej, Przewodniczącego Wyższej Komisji Rewizyjnej, dziekana lub przewodniczącego komisji rewizyjnej, w którym określa się tryb obrad. Tryb obrad Zjazdu lub zgromadzenia określa w uchwale organ zwołujący.

10. Uchwały organów adwokatury i organów izb adwokackich mogą być, na zarządzenie osób wskazanych w ust. 7, podejmowane także w trybie obiegowym.”;

9) w art. 16a:

- a) w ust. 1 po wyrazach „rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Dz. Urz. UE L 119 z 04.05.2016, str. 1, z późn. zm.)” dodaje się wyrazy „, zwanego dalej „rozporządzeniem 2016/679”,”;
- b) w ust. 2 wyrazy „rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych)” zastępuje się wyrazami „rozporządzenia 2016/679”;

10) art. 16b i art. 16c otrzymują brzmienie:

„Art. 16b. Obowiązek zachowania tajemnicy, o której mowa w art. 6, nie ustaje, w przypadku gdy z żądaniem ujawnienia informacji uzyskanych przez adwokata w związku z udzielaniem pomocy prawnej występuje organ nadzorczy, którego sprawa dotyczy w rozumieniu art. 4 pkt 22 rozporządzenia 2016/679.

Art. 16c. 1. Okres przechowywania danych osobowych ustala administrator danych zgodnie z celami ich przetwarzania, biorąc pod uwagę przepisy odrębne dotyczące terminów, w szczególności zawarte w ust. 2. Administrator danych dokonuje przeglądu tych danych co 5 lat, w celu ustalenia niezbędności ich dalszego przechowywania.

2. Okres przechowywania danych osobowych wynosi:

- 1) 10 lat od końca roku, w którym zakończyło się postępowanie, w którym dane osobowe zostały zgromadzone – w przypadku danych osobowych przetwarzanych:
 - a) w toku prowadzonych przez organy adwokatury postępowań:
 - administracyjnych,
 - w zakresie skarg i wniosków,

- innych przewidzianych przez ustawę lub wydanych na podstawie ustawy aktów prawnych organów adwokatury dotyczących adwokatów, aplikantów adwokackich lub osób ubiegających się o wpis na listę adwokatów lub listę aplikantów adwokackich,
 - b) w ramach nadzoru nad postępowaniami, o których mowa w lit. a;
- 2) 5 lat od końca roku, w którym zakończyło się postępowanie, w którym dane osobowe zostały zgromadzone – w przypadku danych osobowych przetwarzanych w toku prowadzonych przez organy adwokatury postępowań dyscyplinarnych wobec adwokatów i aplikantów adwokackich oraz podczas wykonywania przewidzianych przez ustawę kompetencji nadzorczych nad postępowaniami dyscyplinarnymi w sprawach adwokatów i aplikantów adwokackich.”;
- 11) po art. 16c dodaje się art. 16d i art. 16e w brzmieniu:
- „Art. 16d. 1. Naczelna Rada Adwokacka jest administratorem danych przetwarzanych w celach realizacji zadań lub obowiązków przez Krajowy Zjazd Adwokatury, Naczelna Radę Adwokacką, Wyższą Komisję Rewizyjną, Wyższy Sąd Dyscyplinarny i Rzecznika Dyscyplinarnego Adwokatury.
2. Okręgowe izby adwokackie są administratorami danych przetwarzanych w celach realizacji zadań lub obowiązków przez zgromadzenia izb adwokackich, okręgowe rady adwokackie, komisje rewizyjne, sądy dyscyplinarne oraz rzeczników dyscyplinarnych.
- Art. 16e. 1. Naczelna Rada Adwokacka oraz okręgowe izby adwokackie mogą realizować obowiązek, o którym mowa w art. 13 ust. 1 i 2 rozporządzenia 2016/679, przez udostępnienie informacji, o których mowa w art. 13 ust. 1 i 2 tego rozporządzenia, w Biuletynie Informacji Publicznej na swojej stronie podmiotowej, na swojej stronie internetowej lub w widocznym miejscu w swojej siedzibie.
2. W związku z przetwarzaniem danych osobowych przez Naczelna Radę Adwokacką i okręgowe izby adwokackie w toku realizacji zadań określonych w ustawie prawo, o którym mowa w art. 15 ust. 1 lit. g rozporządzenia 2016/679, przysługuje w zakresie, w jakim nie ma wpływu na ochronę praw i wolności osoby, od której dane pozyskano.
3. Wystąpienie z żądaniem, o którym mowa w art. 18 ust. 1 rozporządzenia 2016/679, nie wpływa na realizację uprawnień Naczelnej Rady Adwokackiej lub okręgowych izb adwokackich oraz na tok i wynik postępowania.”;

12) art. 37a otrzymuje brzmienie:

„Art. 37a. 1. Adwokat wykonujący zawód w kancelarii adwokackiej oraz w spółkach, o których mowa w art. 4a ust. 1, obowiązany jest zapewnić zastępstwo w przypadku przemijającej przeszkody tak, aby prowadzone przez niego sprawy nie doznały uszczerbku.

2. Dziekan z urzędu wyznacza zastępcę, a w razie potrzeby zastępców adwokata, o którym mowa w ust. 1, niemającego czasowo albo trwale możliwości wykonywania zawodu, jak również w przypadku skreślenia go z listy adwokatów. Zarządzenie dziekana stanowi upoważnienie adwokata do prowadzenia sprawy i wymaga formy pisemnej.”;

13) w art. 40 pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) uchwalanie budżetu izby i ustalanie wysokości składek miesięcznych lub rocznych na potrzeby izby;”;

14) w art. 42 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Prezesowi sądu dyscyplinarnego, rzecznikowi dyscyplinarnemu i przewodniczącemu komisji rewizyjnej przysługuje prawo do uczestnictwa w posiedzeniach okręgowej rady adwokackiej.”;

15) w art. 44 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Okręgowa rada adwokacka może, w drodze uchwały, zawiesić w czynnościach zawodowych adwokata, który zalega z zapłatą z tytułu składki członkowskiej uchwalonej przez zgromadzenie izby, stanowiącej trzykrotność składki miesięcznej lub $\frac{1}{4}$ składki rocznej, a także adwokata, który zalega z zapłatą z tytułu składki na ubezpieczenie obowiązkowe, o którym mowa w art. 8a ust. 1, w ramach umowy generalnej zawartej przez Naczelną Radę Adwokacką, w terminie ustalonym przez izbę adwokacką na dany rok ubezpieczeniowy i nie uregulował całości zadłużenia, mimo uprzedniego wezwania, w terminie wskazanym w tym wezwaniu. Zawieszenie trwa do czasu uiszczenia przez adwokata całej należności istniejącej w dniu podjęcia uchwały o zawieszeniu w czynnościach zawodowych i podjęcia przez okręgową radę adwokacką uchwały w sprawie uchylenia uchwały o zawieszeniu.”;

16) w art. 45:

- a) uchyla się ust. 2,
- b) w ust. 3 skreśla się zdanie drugie;

17) w art. 48 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Dziekan reprezentuje izbę adwokacką, a także okręgową radę adwokacką, kieruje ich pracami, przewodniczy na posiedzeniach okręgowej rady adwokackiej oraz wykonuje inne czynności przewidziane w niniejszej ustawie.”;

18) w art. 51 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Sąd dyscyplinarny orzeka w składzie trzech sędziów.”;

19) w art. 56 w pkt 7 kropkę zastępuje się średnikiem i dodaje pkt 8 w brzmieniu:

„8) podejmowanie innych uchwał.”;

20) w art. 58:

a) po pkt 11a dodaje się pkt 11b i 11c w brzmieniu:

„11b) ustalanie wysokości zryczałtowanej opłaty za czynności okręgowych rad adwokackich związane z dokonaniem wpisu na listę adwokatów i aplikantów adwokackich;

11c) ustalanie zasad objęcia adwokatów umowami generalnymi ubezpieczenia, o którym mowa w art. 8a ust. 1 oraz zasad rozliczania przez adwokatów składek na ubezpieczenie, o którym mowa w art. 8a ust. 1, w ramach umów generalnych ubezpieczenia zawieranych przez Naczelną Radę Adwokacką i zawieranie tych umów;”;

b) w pkt 12:

– po lit. j dodaje się lit. ja w brzmieniu:

„ja) prowadzenia gospodarki finansowej samorządu adwokackiego;”;

– w lit. m średnik zastępuje się przecinkiem i dodaje lit. n i o w brzmieniu:

„n) urzędowania kancelarii sądów dyscyplinarnych i kancelarii Wyższego Sądu Dyscyplinarnego, w tym określania wysokości opłaty za wydanie odpisów lub kopii dokumentów z akt postępowania dyscyplinarnego,

o) rozliczania kosztów postępowania dyscyplinarnego pomiędzy izbami adwokackimi oraz pomiędzy izbami adwokackimi a Naczelną Radą Adwokacką;”;

c) w pkt 15 kropkę zastępuje się średnikiem i dodaje pkt 16 i 17 w brzmieniu:

„16) uchwalanie zbioru zasad etyki adwokackiej i godności zawodu adwokata;

17) podejmowanie innych uchwał.”;

21) w art. 58a ust. 1 i 2 otrzymują brzmienie:

„1. Naczelna Rada Adwokacka zapewnia Ministrowi Sprawiedliwości, sądom, prokuraturze oraz Krajowej Administracji Skarbowej dostęp do list, o których mowa w

art. 49 ust. 1 i 2, za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, w zakresie imienia i nazwiska adwokata, aplikanta adwokackiego lub prawnika zagranicznego, numeru PESEL, o ile adwokat, aplikant adwokacki lub prawnik zagraniczny go posiada, daty uchwały o wpisie na listę i numeru wpisu na listę, daty uchwały o skreśleniu z listy lub daty skreślenia z listy na podstawie art. 72 ust. 1a i 1b oraz art. 79 ust. 1a i 1b, informacji o zawieszeniu w czynnościach zawodowych, w przypadku adwokatów i prawników zagranicznych – formy wykonywania zawodu i adresu siedziby zawodowej, a w przypadku aplikantów adwokackich – informacji o prawie zastępowania adwokata w zakresie określonym w art. 77 ust. 1 i 2.

2. Naczelna Rada Adwokacka udostępnia na swojej stronie internetowej informacje o adwokatach, aplikantach adwokackich i prawnikach zagranicznych obejmujące imię i nazwisko adwokata, aplikanta adwokackiego lub prawnika zagranicznego oraz numer wpisu na listę, a w przypadku adwokata i prawnika zagranicznego wykonujących zawód także informację o spełnieniu obowiązku, o którym mowa w art. 8a, w tym informację o sumie ubezpieczenia od odpowiedzialności cywilnej za szkody wyrządzone przy wykonywaniu czynności, o których mowa w art. 4 ust. 1.”;

22) w art. 59:

a) w ust. 1 dodaje się zdanie drugie w brzmieniu:

„Naczelną Radę Adwokacką reprezentuje Prezes Naczelnej Rady Adwokackiej, który także kieruje jej pracami, przewodniczy na jej posiedzeniach oraz wykonuje inne czynności przewidziane w niniejszej ustawie.”,

b) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Prezydium sprawuje czynności należące do zakresu działania Naczelnej Rady Adwokackiej, z wyjątkiem wymienionych w art. 58 pkt 1a, 2, 5a, 5b, 11–11b, 12 i 16.”,

c) dodaje się ust. 4 w brzmieniu:

„4. Prezydium jest organem wykonawczym Naczelnej Rady Adwokackiej. Posiedzeniami Prezydium Naczelnej Rady Adwokackiej kieruje i przewodniczy im Prezes Naczelnej Rady Adwokackiej.”;

23) w art. 63 ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. Prezes Wyższego Sądu Dyscyplinarnego bierze udział w posiedzeniach Naczelnej Rady Adwokackiej i w posiedzeniach jej Prezydium oraz przedstawia informacje o stanie spraw dyscyplinarnych.”;

24) w art. 63a dodaje się ust. 3 w brzmieniu:

„3. Rzecznik Dyscyplinarny Adwokatury bierze udział w posiedzeniach Naczelnej Rady Adwokackiej i w posiedzeniach jej Prezydium oraz przedstawia informacje o stanie spraw dyscyplinarnych.”;

25) w art. 64 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Przewodniczący Wyższej Komisji Rewizyjnej bierze udział w posiedzeniach Naczelnej Rady Adwokackiej i w posiedzeniach jej Prezydium oraz przedstawia informacje o wynikach przeprowadzonych kontroli.”;

26) w art. 68:

a) uchyla się ust. 6a,

b) ust. 6b otrzymuje brzmienie:

„6b. Od ostatecznej uchwały Prezydium Naczelnej Rady Adwokackiej zainteresowanemu oraz Ministrowi Sprawiedliwości służy skarga do sądu administracyjnego w terminie 30 dni od dnia doręczenia uchwały.”;

27) art. 70 otrzymuje brzmienie:

„Art. 70. Po uzyskaniu wpisu na listę adwokatów adwokat wyznacza swoją siedzibę zawodową i zawiadamia o tym właściwą okręgową radę adwokacką, co najmniej na 3 dni przed rozpoczęciem wykonywania zawodu.”;

28) w art. 71 zdanie drugie otrzymuje brzmienie:

„Adwokat zawiadamia o tym okręgową radę, co najmniej na 3 dni przed rozpoczęciem wykonywania zawodu w nowej siedzibie.”;

29) w art. 72:

a) w ust. 1 w pkt 8 kropkę zastępuje się średnikiem i dodaje pkt 9 i 10 w brzmieniu:

„9) częściowego ograniczenia zdolności do czynności prawnych;

10) zaległości w zapłacie składki członkowskiej uchwalonej przez zgromadzenie izby, stanowiącej dwunastokrotność składki miesięcznej lub w wysokości składki rocznej.”;

b) ust. 1a. otrzymuje brzmienie:

„1a. Adwokata skreśla się z listy adwokatów również w razie orzeczenia przez sąd dyscyplinarny kary wydalenia z adwokatury – z dniem uprawomocnienia się tego orzeczenia.”,

c) dodaje się ust. 1b w brzmieniu:

„1b. Skreślenia z listy adwokatów z przyczyn wymienionych w ust. 1 pkt 1 i ust. 1a dokonuje dziekan okręgowej rady adwokackiej. Do czynności dziekana nie stosuje się przepisów ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego.”;

30) w art. 75a:

a) w ust. 1 zdanie drugie otrzymuje brzmienie:

„Właściwość komisji kwalifikacyjnej obejmuje obszar właściwości jednej okręgowej rady adwokackiej.”,

b) ust. 5 w zdaniu pierwszym wyraz „wyznaczonej” zastępuje się wyrazem „właściwej”,

31) w art. 75e:

a) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Komisja kwalifikacyjna składa się z pięciu członków. W skład komisji kwalifikacyjnej wchodzi:

1) trzech przedstawiciele Ministra Sprawiedliwości, którzy są sędziami albo sędziami w stanie spoczynku;

2) dwaj przedstawiciele delegowani przez Naczelną Radę Adwokacką.”,

b) ust. 3 i 4 otrzymują brzmienie:

„3. Minister Sprawiedliwości wyznacza przewodniczącego komisji kwalifikacyjnej i jego zastępcę spośród swoich przedstawicieli. Podczas nieobecności przewodniczącego zastępcą przewodniczącego jest upoważniony do podejmowania jego czynności.

4. Minister Sprawiedliwości i Naczelna Rada Adwokacka wyznaczają po jednym rezerwowym członku komisji kwalifikacyjnej. Przepis ust. 2 pkt 1 stosuje się odpowiednio. Do rezerwowego członka komisji kwalifikacyjnej stosuje się przepisy ust. 7 i 8, o ile został dołączony do składu komisji kwalifikacyjnej.”,

c) ust. 6 otrzymuje brzmienie:

„6. Niestawiennictwo członka komisji kwalifikacyjnej nie wstrzymuje prac komisji kwalifikacyjnej. W przypadku, o którym mowa w art. 75f ust. 1–3 albo gdy

członek komisji kwalifikacyjnej zawiadomi odpowiednio Ministra Sprawiedliwości albo Naczelną Radę Adwokacką o czasowej niezdolności do uczestniczenia w pracach komisji, Minister Sprawiedliwości albo Naczelna Rada Adwokacka zawiadamiają wyznaczonego przez siebie rezerwowego członka komisji o jego dołączeniu do składu komisji kwalifikacyjnej.”;

32) w art. 77:

a) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Aplikant radcowski może zastępować adwokata na takich samych zasadach jak aplikant adwokacki.”,

b) ust. 5 otrzymuje brzmienie:

„5. Aplikant adwokacki może sporządzać projekty pism procesowych, a podpisywać pisma procesowe związane z występowaniem adwokata przed sądami, organami ścigania i organami państwowymi, samorządowymi i innymi instytucjami – z wyraźnego upoważnienia adwokata, z wyłączeniem apelacji oraz pism procesowych kierowanych do Sądu Najwyższego, Naczelnego Sądu Administracyjnego, Trybunału Konstytucyjnego i Trybunału Stanu.”,

c) dodaje się ust. 6 w brzmieniu:

„6. Uprawnienia, o których mowa w ust. 1, 2, 4 i 5 oraz art. 351 ust. 5 ustawy z dnia 8 lipca 1982 r. o radcach prawnych, przysługują również osobie wpisanej na listę adwokatów, w wypadku, o którym mowa w art. 79 ust. 1 pkt 3, do dnia złożenia ślubowania, nie dłużej jednak niż przez okres wskazany w art. 79 ust. 1 pkt 4 lub 5.”;

33) w art. 79:

a) w ust. 1 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) okoliczności wymienionych w art. 72 ust. 1 i art. 74, przy czym art. 72 ust. 3 stosuje się odpowiednio;”,

b) dodaje się ust. 1b. w brzmieniu:

„1b. Skreślenia z listy aplikantów z przyczyny wymienionej w ust. 1a dokonuje dziekan okręgowej rady adwokackiej. Do czynności dziekana nie stosuje się przepisów ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. - Kodeks postępowania administracyjnego.”;

34) w art. 81 w ust. 3a zdanie pierwsze otrzymuje brzmienie:

„Obok kary dyscyplinarnej można orzec dodatkowo obowiązek przeproszenia pokrzywdzonego oraz obowiązek innego stosownego postępowania.”;

35) uchyla się art. 85;

36) w art. 91:

a) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Sąd dyscyplinarny izby adwokackiej rozpoznaje:

- 1) wszystkie sprawy jako sąd pierwszej instancji, z zastrzeżeniem ust. 3 pkt 2;
- 2) odwołania od postanowienia rzecznika dyscyplinarnego o odmowie wszczęcia postępowania dyscyplinarnego lub o umorzeniu postępowania dyscyplinarnego, z zastrzeżeniem ust. 3 pkt 2a.”;

b) w ust. 3:

– pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) jako sąd pierwszej instancji sprawy członków Naczelnej Rady Adwokackiej, członków Wyższego Sądu Dyscyplinarnego, członków Wyższej Komisji Rewizyjnej, Rzecznika Dyscyplinarnego Adwokatury, członków okręgowych rad adwokackich, członków sądu dyscyplinarnego, członków komisji rewizyjnej, rzecznika dyscyplinarnego;”;

– po pkt 2 dodaje się pkt 2a w brzmieniu:

„2a) odwołania od postanowień rzecznika dyscyplinarnego o odmowie wszczęcia dochodzenia dyscyplinarnego lub o jego umorzeniu, jeżeli postępowanie było prowadzone przeciwko lub dotyczyło członków Naczelnej Rady Adwokackiej, członków Wyższego Sądu Dyscyplinarnego, członków Wyższej Komisji Rewizyjnej, Rzecznika Dyscyplinarnego Adwokatury, członków okręgowych rad adwokackich, członków sądu dyscyplinarnego, członków komisji rewizyjnej, rzecznika dyscyplinarnego;”;

37) w art. 91a otrzymuje brzmienie:

„Art. 91a. 1. Od prawomocnego orzeczenia kończącego postępowanie wydane przez Wyższy Sąd Dyscyplinarny w drugiej instancji przysługuje stronom, Ministrowi Sprawiedliwości, Rzecznikowi Praw Obywatelskich oraz Prezesowi Naczelnej Rady Adwokackiej kasacja do Sądu Najwyższego.

2. Orzeczenie kończące postępowanie wydane przez Wyższy Sąd Dyscyplinarny w drugiej instancji jest prawomocne i wykonalne z chwilą ogłoszenia.”;

- 38) w art. 91d uchyla się ust. 2;
- 39) w art. 93 w ust. 3 dodaje się zdanie drugie i zdanie trzecie w brzmieniu:
„Obwinionego należy przesłuchać, jeżeli stawiał się na przesłuchanie. Osobie, której nie ogłoszono zarzutów, odpis postanowienia o przedstawieniu zarzutów rzecznik dyscyplinarny doręcza na piśmie, co zastępuje ogłoszenie.”;
- 40) w art. 93b:
- a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:
„1. W toku postępowania dyscyplinarnego pisma kierowane do adwokata lub aplikanta adwokackiego mogą być doręczane także za pośrednictwem poczty elektronicznej na adres wskazany w rejestrze, o którym mowa w art. 58a. W takim przypadku dowodem doręczenia jest potwierdzenie transmisji danych.”,
- b) uchyla się ust. 3;
- 41) po art. 93b dodaje się art. 93c w brzmieniu:
„Art. 93c. 1. Rzecznik dyscyplinarny izby adwokackiej, Rzecznik Dyscyplinarny Adwokatury albo sąd dyscyplinarny izby adwokackiej może, na każdym etapie postępowania, z własnej inicjatywy za zgodą obydwu stron lub na zgodny wniosek stron skierować sprawę do postępowania mediacyjnego.
2. Postępowanie, o którym mowa w ust. 1, nie powinno trwać dłużej niż miesiąc.
3. Okręgowa rada adwokacka, na okres swojej kadencji, ustala listę mediatorów spośród mediatorów wpisanych na listę prowadzoną przez Naczelną Radę Adwokacką.
4. Postępowanie mediacyjne odbywa się w izbie adwokackiej, w której toczy się postępowanie prowadzone przez rzecznika dyscyplinarnego lub sąd dyscyplinarny.
5. Jeżeli w stosunku do mediatora zachodzą przesłanki z art. 40 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego, stosuje się odpowiednio przepisy art. 41–42 tej ustawy, a gdy na liście, o której mowa w ust. 3, brak jest mediatorów mogących zastąpić mediatora wyłączonego z postępowania, organ który skierował sprawę do postępowania mediacyjnego wskazuje inną izbę adwokacką do przeprowadzenia postępowania mediacyjnego.
6. Mediator, po przeprowadzeniu postępowania mediacyjnego, sporządza sprawozdanie, które włącza się do akt sprawy.
7. Do postępowania, o którym mowa w ust. 1, stosuje się odpowiednio art. 23a ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego oraz przepisy wykonawcze dotyczące postępowania mediacyjnego.”;

42) w art. 95 dodaje się ust. 3 w brzmieniu:

„3. Przewodniczący, na wniosek strony, wyraża zgodę na jej udział w rozprawie lub w posiedzeniu, prowadzonych jawnie, przy użyciu urządzeń technicznych, umożliwiających udział w rozprawie lub posiedzeniu na odległość z jednoczesnym bezpośrednim przekazem obrazu i dźwięku, jeżeli nie stoją temu na przeszkodzie względy techniczne.”;

43) art. 95b otrzymuje brzmienie:

„Art. 95b. 1. Ministrowi Sprawiedliwości oraz osobom przez niego upoważnionym, a także Prezesowi Naczelnej Rady Adwokackiej i upoważnionemu przez niego członkowi Prezydium Naczelnej Rady Adwokackiej oraz dziekanowi okręgowej rady, przysługuje w każdym stadium postępowania prawo wglądu do akt i żądania informacji o wynikach postępowania dyscyplinarnego, jak również prawo żądania prawomocnych orzeczeń dyscyplinarnych wraz z aktami sprawy lub ich odpisami.

2. Stronom, obrońcom, pełnomocnikom i przedstawicielom ustawowym udostępnia się akta sprawy oraz daje możliwość sporządzenia z nich odpisów lub kopii, a także, na ich wniosek, wydaje się odpłatnie kopie dokumentów z akt sprawy. Od kopii wykonanej samodzielnie nie pobiera się opłaty.”;

44) w art. 95j:

a) po ust. 1a dodaje się ust. 1b–1d w brzmieniu:

„1b. W przypadku wymierzenia adwokatowi lub aplikantowi adwokackiemu przez sąd dyscyplinarny kary, o której mowa w art. 81 ust. 1 pkt 6, można z urzędu tymczasowo zawiesić adwokata lub aplikanta adwokackiego w czynnościach zawodowych.

1c. W przypadku wymierzenia adwokatowi lub aplikantowi adwokackiemu przez sąd dyscyplinarny kary, o której mowa w art. 81 ust. 1 pkt 4 lub 6, sąd dyscyplinarny z urzędu rozstrzyga, przy wydaniu tego orzeczenia, o zastosowaniu środka wskazanego w ust. 1 lub w ust. 1b. Po wpływie odwołania od orzeczenia sądu dyscyplinarnego, Wyższy Sąd Dyscyplinarny z urzędu rozstrzyga w przedmiocie zastosowania środka wskazanego w ust. 1 lub w ust. 1b.

1d. Zażalenie na postanowienie w przedmiocie tymczasowego zawieszenia w czynnościach zawodowych wydane po raz pierwszy przez Wyższy Sąd Dyscyplinarny rozpoznaje ten sąd w innym składzie.”,

b) w ust. 2 zdanie drugie otrzymuje brzmienie:

„Na postanowienie w przedmiocie tymczasowego zawieszenia w czynnościach zawodowych przysługuje zażalenie.”;

45) w art. 95l dodaje się ust. 4 w brzmieniu:

„4. Koszty postępowania dyscyplinarnego prowadzonego przez Rzecznika Dyscyplinarnego Adwokatury lub przed Wyższym Sądem Dyscyplinarnym, w części przypadającej na ten etap postępowania, przypadają na rzecz Naczelnej Rady Adwokackiej.”;

46) po dziale VIII dodaje się dział VIIIa w brzmieniu:

„Dział VIIIa

Przepis karny

Art. 95m. 1. Kto, nie będąc uprawnionym, posługuje się tytułem zawodowym „adwokat”, podlega karze ograniczenia wolności albo grzywny do 50 000 złotych.

2. Orzekanie w sprawach o czyn, o którym mowa w ust. 1, następuje na zasadach i w trybie przepisów ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. – Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (Dz. U. z 2025 r. poz. 860 i 1178).”.

Art. 2. Organy adwokatury dostosują swoje regulaminy wewnętrzne do przepisów w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą w terminie 6 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy.

Art. 3. Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

UZASADNIENIE

I. UWAGI OGÓLNE – POTRZEBA ZMIAN

Ustawa z dnia 26 maja 1982 r. – Prawo o adwokaturze została uchwalona w okresie poprzedzającym przemiany ustrojowe i gospodarcze zapoczątkowane w 1989 roku. Wówczas była znaczącym osiągnięciem w zakresie ustawowej regulacji zasad funkcjonowania samorządu zawodowego adwokatów, zwłaszcza, że powstała w okresie stanu wojennego. Po roku 1982 ustawa podlegała zmianom, w szczególności w zakresie zasad dostępu do aplikacji adwokackiej oraz nadzoru Ministra Sprawiedliwości nad funkcjonowaniem adwokatury. Zmiany te były pochodną potrzeb zgłaszanych przez młodych prawników (zasady dostępu do zawodu), a także wynikały z programów politycznych różnych ugrupowań, które na przestrzeni lat obejmowały rządy w Polsce i realizowały swój pogląd również na tę dziedzinę obrotu prawnego.

Trudno jednak wśród licznych nowelizacji przedmiotowej ustawy doszukać się takich, które byłyby wynikiem działań zmierzających do usprawnienia funkcjonowania Adwokatury, wprowadzających zmiany dostosowujące te podstawowe dla środowiska adwokatów przepisy do zmieniających się realiów życia społeczno-gospodarczego oraz transformacji systemu prawa. Nie da się ukryć, że ustawa – Prawo o adwokaturze odbiega od standardów przyjętych w późniejszych regulacjach dotyczących innych samorządów zawodowych (np. ustawa z dnia 2 grudnia 2009 r. o izbach lekarskich), ale też od regulacji z tego samego okresu, jak ustawa z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych, gdzie u podstaw regulacji legły inne rozwiązania. Dająca się zauważyć niekompletność ustawy – Prawo o adwokaturze sprawia trudności w funkcjonowaniu tego samorządu zawodowego. Projektowana nowelizacja ma tę ustawę uzupełnić o brakujące przepisy. Proponowane zmiany są odpowiedzią na potrzeby zgłaszane przez adwokatów, organy samorządu zawodowego, jak również stanowią realizację zobowiązań nałożonych na organy Adwokatury uchwałami Zjazdu z roku 2016 r. (np. kwestia pomocy społecznej).

II. OMÓWIENIE PROJEKTOWANYCH ZMIAN

1. Ustawa w jej obowiązującym kształcie wymaga rozwinięcia regulacji określających źródła finansowania działalności samorządowej adwokatury. Niewystarczające są ogólne postanowienia art. 40 pkt 3 i art. 58 pkt 11 stanowiące o kompetencjach odpowiednio

zgromadzenia izby adwokackiej oraz Naczelnej Rady Adwokackiej w zakresie uchwalania ich budżetów oraz wysokości składek rocznych na potrzeby izby i udziału izb adwokackich w pokrywaniu wydatków Naczelnej Rady Adwokackiej. Uregulowania takie można znaleźć w ustawie o radcach prawnych (art. 63), czy ustawie z dnia 23 maja 1991 r. o organizacjach pracodawców (art. 6). Propozycja dodania art. 1a do ustawy – Prawo o adwokaturze ma na celu wypełnienie tej luki i wskazanie źródeł finansowania działalności statutowej samorządu zawodowego adwokatów. Szczególnie ważne jest tu umożliwienie wykorzystywania na ten cel dochodów z własnej działalności izb i Naczelnej Rady Adwokackiej, co odpowiada zmianom w regulacjach prawnych z innych powiązanych dziedzin (np. statuujących funkcjonowanie ośrodków medacyjnych, które mogą osiągać dochody z własnej działalności).

2. Kolejne, do dziś „niedoregulowane” w Prawie o adwokaturze kwestie, to podejmowanie przez organy adwokatury działań na rzecz ochrony zawodu adwokata, występowanie w obronie godności zawodu adwokata oraz indywidualnych i zbiorowych interesów członków samorządu adwokackiego, prowadzenie instytucji samopomocowych oraz podejmowanie innych form pomocy dla adwokatów, pracowników kancelarii adwokackich oraz pracowników organów adwokatury oraz organów izb adwokackich i członków ich rodzin.

Jako przykład podobnych obowiązujących uregulowań można wskazać przepisy ustawy z dnia 2 grudnia 2009 r. o izbach lekarskich zawarte w art. 5 pkt 14 i 19.

W przedkładanym projekcie problematyce tej poświęcono zmianę drugą, polegającą na dodaniu w art. 3 w ust. 1 pkt 7 i 8. Natomiast dodawane w tym przepisie pkt 9–13 dotyczą innych, równie ważnych, a dotychczas niewymienionych w ustawie zadań samorządu adwokackiego, czyli współdziałania z organami administracji publicznej oraz organizacjami pozarządowymi, w tym pozazawodowymi, a w szczególności z samorządami zrzeszającymi inne zawody zaufania publicznego w kraju i zagranicą, w sprawach dotyczących ochrony praw i wolności obywatelskich oraz wizerunku adwokatury jako środowiska zawodowego, a także jej jednostek organizacyjnych oraz izb, działania na rzecz integracji środowiska adwokackiego, jak również organizowania i tworzenia warunków do rozstrzygania sporów na drodze postępowania polubownego albo medacyjnego oraz podejmowania działań w zakresie szeroko rozumianej edukacji prawnej.

Wola podniesienia uprawnień samorządu adwokackiego w kwestiach dotyczących podejmowania działań na rzecz ochrony zawodu adwokata i godności tego zawodu do rangi zadań ustawowych wyraża stosunek tego środowiska zawodowego do jego roli w życiu kraju i obywateli, zaś ustanowienie jako zadania ustawowego możliwości tworzenia instytucji

samopomocowych dla wspierania członków samorządu w przypadkach losowych i trudnych życiowo świadczy o dążności do jeszcze mocniejszej integracji tego środowiska.

3. Zmiany do art. 4 mają na celu doprecyzować definicję świadczenia pomocy prawnej jako istoty zawodu adwokata. Przepis ust. 1 otrzymał nowe brzmienie, w którym poszczególne czynności składające się na świadczenia pomocy prawnej zostały wymienione w punktach, co sprzyja czytelności tego przepisu. Czynność opisana w pkt 4 w obowiązującym brzmieniu ust. 1 była zbyt lakonicznie i ogólnikowo określona jako „występowanie przed sądami i urzędami”. Nie oddawało to w pełni charakteru i wagi instytucji zastępstwa procesowego, rozumianego jako stawanie przez adwokata jako pełnomocnik lub obrońca strony w postępowaniach przed sądami, trybunałami i innymi organami władzy publicznej lub podmiotami działającymi w ich imieniu.

Dodano też ust. 1aa i 1ab uzupełniające katalog czynności adwokata, będących świadczeniem pomocy prawnej, które nie mają charakteru procesowego, a również są pomocą prawną, a to pomoc przy zawieraniu umów, których przedmiotem jest świadczenie pomocy prawnej oraz prowadzenie działalności polegającej na zorganizowanym dochodzeniu roszczeń osób trzecich, w ich imieniu lub na ich rachunek.

4. Zmiany art 4b ust. 1 pkt 3 i art. 4c ust. 1 i 3 ustawy polegają na usunięciu z ich treści wyrazu „trwałej”, co w założeniu ma umożliwić orzekanie o niezdolności adwokata do wykonywania zawodu również o sytuacji, gdy ta niezdolność jest czasowa. To zaś uczyni orzeczenia okręgowych rad adwokackich bardziej precyzyjnymi i pozwoli im orzekać o trwałej niezdolności do wykonywania zawodu w przypadkach niebudzących wątpliwości, a w pozostałych, kiedy niezdolność ta niewątpliwie występuje, ale nie ma trwałego charakteru – o czasowej niezdolności do wykonywania zawodu.

5. Proponując nowe brzmienie zdania pierwszego w ust. 3 art. 8a zmienia się właściwość miejscową organu sprawdzającego spełnienie przez adwokata obowiązku zawarcia umowy ubezpieczenia od odpowiedzialności cywilnej i wskazuje się okręgową radę adwokacką właściwą dla miejsca wykonywania zawodu przez adwokata zamiast miejsca jego zamieszkania, jak stanowi przepis obowiązujący.

6. W nowym brzmieniu zdania drugiego ust. 3 w art. 11 zmienia się katalog funkcji w organach adwokatury, których nie można pełnić więcej niż przez dwie następujące po sobie

kadencji. Przepis obowiązujący stanowi, że zakaz ten dotyczy kierowników zespołów adwokackich, zaś w projektowanym nowym brzmieniu zdania drugiego wymienia się Rzecznika Dyscyplinarnego Adwokatury, Prezesa Wyższego Sądu Dyscyplinarnego, Przewodniczącego Wyższej Komisji Rewizyjnej, rzecznika dyscyplinarnego, prezesa sądu dyscyplinarnego oraz przewodniczącego komisji rewizyjnej.

7. Przepisy art. 12 w projekcie zostają rozszerzone o ust. 3–10, w których stanowi się zasady podejmowania uchwał przez organy adwokatury i organy izb adwokackich, a także precyzuje tryb obradowania tych organów (tu doświadczenia pandemii COVID-19 skłoniły do uregulowania również kwestii prowadzenia obrad i głosowania zdalnego i hybrydowego).

8. Zmiana do art. 37a polega na doprecyzowaniu dotychczas obowiązującej treści tego przepisu tak, by jego brzmienie nie budziło wątpliwości, a jego stosowanie było bardziej efektywne.

9. Zmiana w pkt 3 art. 40 polega na rozszerzeniu kompetencji zgromadzenia izby adwokackiej o uchwalanie wysokości nie tylko rocznych, ale i miesięcznych składek na potrzeby izby. Ma to na celu zwiększenie precyzyjności i efektywności w planowaniu i realizacji gospodarki finansowej izb adwokackich.

10. Zmiana do art. 42 ust. 2 należy do bloku tych, które dotyczą kwestii proceduralnych działania samorządu adwokackiego i mają na celu uregulowanie ich w sposób możliwie szczegółowy i kompletny, co zapewni sprawniejsze i w pełni oparte na przepisach ustawowych funkcjonowanie organów tego samorządu. W omawianym przepisie wymienia się organy uprawnione do uczestniczenia w posiedzeniach okręgowej rady adwokackiej i w porównaniu do przepisu obowiązującego, katalog ten rozszerza się o rzecznika dyscyplinarnego.

11. Projektowana nowelizacja przepisu art. 44 ust. 3 ustawy – Prawo o adwokaturze ma w założeniu usunięcie występujących w praktyce rozbieżności w interpretacji dotychczasowego brzmienia tego przepisu. Zachodzą bowiem wątpliwości, czy powodem podjęcia przez okręgową radę uchwały o zawieszeniu adwokata w czynnościach zawodowych jest trwająca dłużej niż 6 miesięcy zaległość z tytułu płatności składki rocznej jako całości, czy też którejkolwiek z rat tej składki, jeżeli składka roczna, na podstawie art. 40 pkt 3 ustawy, została uchwałą zgromadzenia rozłożona na płatności ratalne. Co do zasady bowiem adwokat powinien

uiszczać składkę roczną, ale zgromadzenia izb, wychodząc naprzeciw potrzebom środowiska, dają również w swoich uchwałach możliwość opłacania składek w systemie ratałnym. Doprecyzowanie przepisu regulującego tak istotną kwestię jak zawieszenie adwokata w czynnościach zawodowych, jest konieczne, zwłaszcza w interesie adwokatów – członków izby.

12. Zmiany polegające na uchyleniu ust. 2 i zdania drugiego w ust. 3 art. 45 są konsekwencją wcześniej omówionych nowelizacji dotyczących trybu podejmowania uchwał przez organy samorządu adwokackiego. Są potrzebne, by uniknąć dublowania regulacji w ustawie – Prawo o adwokaturze.

13. Art. 48 ust. 1 w obecnym brzmieniu, stanowiąc o roli dziekana okręgowej rady adwokackiej jako reprezentującego radę, nie wymienia izby adwokackiej, jako drugiego ciała wchodzącego w skład samorządu zawodowego adwokatów, jako podstawowej jednostki samorządu adwokackiego mającej osobowość prawną, mimo że ta posiada osobowość prawną i zasady jej reprezentacji powinny być w ustawie określone. Zmiana zawarta w art. 1 pkt 14 projektu ustawy uzupełnia ten niedostatek obecnej regulacji.

14. Art. 56 w jego obowiązującym brzmieniu już zawiera otwarty katalog zadań Zjazdu Adwokatury, jednakże, dla uniknięcia wątpliwości interpretacyjnych przedmiotowego przepisu wskazane było dodanie pkt 8, który *expressis verbis* stwierdza, że zadaniem Zjazdu jest również podejmowanie innych, niż wymienione w pkt 1–7 uchwał.

15. Dodanie w art. 58, regulującym zakres działania Naczelnej Rady Adwokackiej, pkt 11b i 11c uzupełniających ten zakres o ustalanie wysokości zryczałtowanej opłaty za czynności okręgowych rad adwokackich związane z dokonaniem wpisu na listę adwokatów i aplikantów adwokackich oraz zasad rozliczania składek na obowiązkowe ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej adwokatów w ramach umów generalnych ubezpieczenia zawieranych przez Naczelną Radę Adwokacką jest odpowiedzią na kwestionowane w praktyce orzeczniczej (np. wyrok SN z dnia 12.01.2006 r., sygn. akt III ZS 2/05) uprawnienia izb adwokackich do ustalania opłat związanych z wpisem na listę adwokatów. Warto wskazać, że analogiczne uprawnienie dla Krajowej Rady Radców Prawnych przewiduje w art. 60 pkt 11 ustawa o radcach prawnych.

Dodanie w pkt 12 art. 58 lit. ja nakłada na Naczelną Radę Adwokacką zadanie uchwalenia regulaminu prowadzenia gospodarki finansowej samorządu adwokackiego, co jest konsekwencją określenia źródeł finansowania działalności Adwokatury. Dodanie w tym samym punkcie lit. n i lit. o sprawi, że zostaną jednolicie dla całej Adwokatury uregulowane odpowiednio kwestie urzędowania kancelarii sądów dyscyplinarnych i kancelarii Wyższego Sądu Dyscyplinarnego oraz określania wysokości opłaty za wydanie odpisów lub kopii dokumentów z akt postępowania dyscyplinarnego, jak również zasady rozliczania kosztów postępowania dyscyplinarnego pomiędzy izbami adwokackimi oraz pomiędzy izbami adwokackimi a Naczelną Radą Adwokacką.

Kolejna zmiana art. 58 pkt polega na dodaniu pkt 16, który uzupełnia obowiązującą ustawę o przepis stanowiący podstawę ustalania przez organy adwokatury zasad etyki zawodu adwokata. Dotychczas podstawa ta była wywodzona z przepisu art. 80 ustawy, który się do tych zasad odwołuje. Przepis tożsamy z projektowanym funkcjonuje w ustawie o radcach prawnych (tamże: art. 57 pkt 7).

16. Projektowana nowelizacja ust. 1 w art. 58a w odmienny niż w obowiązującym brzmieniu tego przepisu sposób określa katalog podmiotów, którym Naczelna Rada Adwokacka, za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, zapewnia dostęp do list, o których mowa w art. 49 ust. 1 i 2 ustawy, rezygnując z enumeratywnego wyliczenia prokuratorów (Generalnego, IPN, wojskowych i powszechnych) na rzecz ogólnego określenia „Prokuraturze”, dzięki czemu przedmiotowy przepis, nie tracąc wartości merytorycznej, zyskuje na tak ważnej dla dobrej legislacji transparentności i czytelności, a poprzez dodanie do tego katalogu Krajowej Administracji Skarbowej aktualizuje stan prawny tego przepisu.

W projektowanym brzmieniu ust. 2, natomiast, dodaje do już obowiązującego obowiązek zamieszczenia przez Naczelną Radę Adwokacką na jej stronie internetowej w przypadku adwokata i prawnika zagranicznego wykonujących zawód także informacji o spełnieniu obowiązku, o którym mowa w art. 8a, w tym informacji o sumie ubezpieczenia od odpowiedzialności cywilnej za szkody wyrządzone przy wykonywaniu czynności, o których mowa w art. 4 ust. 1.

17. W art. 59 w ust. 1 proponuje się dodanie zdania drugiego, w którym wyraźnie wskazuje się, że Naczelną Radę Adwokacką reprezentuje Prezes Naczelnej Rady Adwokackiej, który także kieruje jej pracami, przewodniczy na jej posiedzeniach oraz wykonuje inne czynności

przewidziane w niniejszej ustawie. Uzasadnienie proponowanej zmiany jest również podobne jak przy art. 48 ust. 1.

18. Zmiana do art. 68 polega na uchyleniu ust. 6a oraz nadaniu nowego brzmienia ust. 6b. W obecnie obowiązującym stanie prawnym postępowanie wywołane odwołaniem zainteresowanego przed Ministrem Sprawiedliwości w sprawie odmowy wpisu na listę adwokatów jest swoistą trzecią instancją, która w praktyce wydłuża jedynie postępowanie administracyjne. Minister Sprawiedliwości nie ma bowiem kompetencji, aby w wyniku rozpoznania odwołania wpisać zainteresowanego na listę adwokatów, może jedynie na podstawie art. 138 kpa uchylić uchwałę Prezydium NRA i przekazać sprawę do ponownego rozpoznania. Brak uprawnień Ministra Sprawiedliwości do wpisu na listę adwokatów w wyniku rozpoznania odwołania wynika z orzecznictwa sądów administracyjnych. Projektowana zmiana jest odpowiedzią na wielokrotnie prezentowane stanowisko sądów administracyjnych (np.: uchwała składu 7 sędziów NSA z dnia 25 marca 2013 r. w sprawie sygn. akt II GPS 1/13, wyrok NSA z dnia 20 maja 2014 r. w sprawie sygn. akt II GSK 404/13, wyrok wojewódzkiego sądu administracyjnego w Warszawie z dnia 4 grudnia 2012 r. w sprawie sygn. akt. VI SA/Wa 1659/12, czy wyrok NSA z dnia 22 sierpnia 2021 r. w sprawie sygn. akt. II GSK 1779/11).

19. Zmiany art. 70 i art. 71 polegają na skróceniu z 30 do 3 dni terminu zawiadomienia właściwej okręgowej rady adwokackiej odpowiednio o wyznaczeniu siedziby zawodowej przez adwokata, który uzyskał wpis na listę adwokatów oraz o przeniesieniu siedziby zawodowej w inne miejsce w okręgu tej samej izby adwokackiej. Celem tej zmiany jest usprawnienie procedur i dostosowanie ich do praktycznych potrzeb czynnych zawodowo adwokatów.

20. Nowela art. 72 stanowiącego o przesłankach skreślenia adwokata z listy adwokatów polegająca na dodaniu w ust. 1 pkt 9 i 10 ma na celu umożliwić skreślenie z listy adwokata:

- 1) któremu ograniczono zdolność do czynności prawnych (pkt 9),
- 2) zalegającemu w zapłacie składki członkowskiej uchwalonej przez zgromadzenie izby, stanowiącej dwunastokrotność składki miesięcznej lub w wysokości składki rocznej (pkt 10).

Podobne uregulowanie zawiera ustawa radcach prawnych (art. 29 pkt 4a co do długotrwałego uchylania się od płacenia składek oraz art. 29 pkt 3 co do częściowej utraty zdolności do czynności prawnych).

Nadanie nowego brzmienia ust. 1a oraz dodanie ust. 1b mają na celu kompleksowe uregulowanie kwestii skreślania adwokatów z listy, co sprawi, że w tym zakresie nie będzie problemów z interpretacją tych przepisów w praktyce.

21. Zmiany do art. 75a i art. 75e są ze sobą ściśle powiązane i realizują postulat środowiska zawodowego adwokatów zwiększenia dostępności komisji kwalifikacyjnych do przeprowadzenia egzaminów wstępnych na aplikację adwokacką dla kandydatów – poprzez powołanie tych komisji na terenie właściwości każdej okręgowej rady adwokackiej oraz zoptymalizować koszty działania tych komisji – poprzez ograniczenie liczby ich członków. Wyrazem dbałości o sprawność i ciągłość działania komisji kwalifikacyjnych jest wprowadzenie rezerwowych członków komisji kwalifikacyjnych, którzy będą wyznaczani odpowiednio przez Ministra Sprawiedliwości i Naczelną Radę Adwokacką i dołączani do składu komisji w sytuacjach losowych, uniemożliwiających udział w pracach komisji przez członków powołanych w trybie art. 75e ust. 2.

22. Projektowane zmiany do art. 77 polegające na nadaniu nowego brzmienia ust. 3 i 5 zmierzają do doprecyzowania przepisów w zakresie uprawnień aplikantów radcowskich w zastępowaniu adwokata, odnosząc do nich te same zasady, które rządzą zastępowaniem adwokata przez aplikantów adwokackich.

23. Zmiany do art. 79 polegające na nadaniu nowego brzmienia pkt 1 w ust. 1 i dodaniu ust. 1b ujednolicają procedury skreślania z listy adwokatów i aplikantów adwokackich.

24. Nowela do art. 81 ust. 3a, poprzez nadanie nowego brzmienia zdaniu pierwszemu, pozwala sądowi dyscyplinarnemu orzekać obok kary dyscyplinarnej nie tylko o obowiązku przeproszenia pokrzywdzonego, ale również o obowiązku innego stosownego postępowania.

25. Uchylenie art. 85 eliminuje z systemu prawa instytucję upomnienia dziekańskiego, która nie tylko jest stosowana bardzo rzadko, ale w praktyce jest to środek nieefektywny, a nadto rodzący szereg problemów praktycznych. Ponadto przypisuje dziekanowi kompetencje, które powinny być realizowane przez sądy dyscyplinarne.

26. Nowela art. 91a polegająca na nadaniu temu przepisowi nowego brzmienia, w ust. 1 stanowi, że orzeczenie kończące postępowanie wydane przez Wyższy Sąd Dyscyplinarny w

drugiej instancji jest prawomocne, a w ust. 2 zmienia dotychczasowy stan prawny, stanowiąc, że orzeczenie takie podlega wykonaniu z chwilą jego ogłoszenia. W ten sposób orzeczenia Wyższego Sądu Dyscyplinarnego wydane w drugiej instancji zostają zrównane z wyrokami sądów powszechnych (apelacyjnych), co służy spójności wymiaru sprawiedliwości *sensu largo* z postępowaniem dyscyplinarnym wewnątrz samorządu adwokackiego.

27. Uchylenie ust. 2 w art. 91d jest prostą konsekwencją zmiany opisanej w pkt 24 uzasadnienia.

28. Zmiana do art. 93 polega na dodaniu zdania drugiego i trzeciego, w których zostaje doprecyzowana procedura przedstawienia obwinionemu adwokatowi lub aplikantowi adwokackiemu zarzutów na piśmie (zdanie trzecie) oraz nakłada na rzecznika dyscyplinarnego obowiązek przesłuchania obwinionego, jeżeli stawiał się on na przesłuchanie.

29. Zmiany do art. 93b obejmują nadanie nowego brzmienia przepisowi ust. 1, gdzie dotychczas obowiązujące brzmienie jest dostosowane do obecnie stosowanych metod doręczania pism procesowych, poprzez odejście od nieużywanego już telefaksu i doprecyzowanie trybu doręczania takich pism pocztą elektroniczną. Uchylenie ust. 3 jest konsekwencją dodania zdania trzeciego w art. 91 ust. 1.

30. Projektowany nowy przepis art. 93c w całości reguluje postępowanie mediacyjne jako nową instytucję w ramach postępowania dyscyplinarnego. Postępowanie mediacyjne staje się bowiem obecnie coraz bardziej powszechne przy rozwiązywaniu wszelkiego rodzaju sporów i konfliktów międzyludzkich, a zatem wprowadzenie do ustawy – Prawo o adwokaturze przepisów umożliwiających korzystanie z pomocy mediatora w postępowaniach dyscyplinarnych nie powinno budzić wątpliwości, zwłaszcza że postępowania mediacyjne przewidują również regulacje prawne dotyczące innych samorządów zawodowych (np. art. 113 ustawy o izbach lekarskich). Możliwość prowadzenia mediacji w postępowaniach dyscyplinarnych przewiduje również statut Centrum Mediacji Adwokatury przy Naczelnej Radzie Adwokackiej (obecnie w fazie projektu).

31. Zmiana do art. 95 polega na dodaniu ust. 3 i stanowi część bloku zmian ustawy – Prawo o Adwokaturze dotyczących wykorzystania urządzeń technicznych, umożliwiających udział w zebraniach, rozprawach lub posiedzeniach na odległość z jednoczesnym bezpośrednim

przekazem obrazu i dźwięku w różnych przejawach działalności samorządu adwokackiego. Tu przewodniczącemu składu orzekającego w postępowaniu dyscyplinarnym nadaje się kompetencję do wyrażenia zgody na udział jawnym posiedzeniu lub rozprawie z wykorzystaniem takich właśnie urządzeń.

32. Nowelą art. 95b, polegającą na nadaniu temu przepisowi nowego brzmienia, szczegółowo określa się katalog uprawnionych podmiotów i kwestie proceduralne związane z realizacją uprawnienia do wglądu do akt i żądania informacji o wynikach postępowania dyscyplinarnego, jak również prawem żądania prawomocnych orzeczeń dyscyplinarnych wraz z aktami sprawy lub ich odpisami. W obowiązującym stanie prawnym uprawnienie to przysługiwało wyłącznie Ministrowi Sprawiedliwości i wyznaczonym przez niego osobom. W nowym brzmieniu art. 95b uprawnienie to przysługuje także przedstawicielom adwokatury – Prezesowi Naczelnej Rady Adwokackiej i upoważnionemu przez niego członkowi Prezydium Naczelnej Rady Adwokackiej oraz dziekanowi okręgowej rady adwokackiej.

33. Zmianą do art. 95j, polegającą na dodaniu ust. 1b–1d, precyzuje się przesłanki i tryb zastosowania środka w postaci tymczasowego zawieszenia adwokata lub aplikanta adwokackiego w czynnościach zawodowych (ust. 1b i ust. 1c), a także rozpatrywania zażaleń na postanowienie Wyższego Sądu Dyscyplinarnego w przedmiocie tymczasowego zawieszenia w czynnościach zawodowych wydanego przez ten sąd po raz pierwszy. Przez nadanie nowego brzmienia zdaniu drugiemu w ust. 2 zmienia się obowiązujący stan prawny, wprowadzając zaskarżalność postanowienia wydanego w przedmiocie tymczasowego zawieszenia w czynnościach zawodowych.

34. Nowela do art. 95l stanowi o kosztach postępowania dyscyplinarnego prowadzonego przez Rzecznika Dyscyplinarnego Adwokatury lub przed Wyższym Sądem Dyscyplinarnym i wpisuje się w blok zmian regulujących szeroko rozumianą gospodarkę finansową samorządu adwokackiego.

35. Ustawa wejdzie w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia. Tak określone *vacatio legis* jest zgodne z art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1461).

Wejście w życie proponowanej ustawy nie będzie wymagało wydania aktów wykonawczych, z wyjątkiem aktów wewnętrznych, które powinny być uchwalone przez organy adwokatury w

ciągu 6 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy.

Projekt jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.

DEKLAROWANE SKUTKI REGULACJI (DSR) projektu ustawy

Informacja o projekcie

a) Tytuł projektu:

o zmianie o zmianie ustawy – Prawo o adwokaturze

b) Przedstawiciel wnioskodawcy:

Paweł Śliz

I. Część wstępna

[1] Zwięzły opis zidentyfikowanego problemu i proponowanych rozwiązań.

Ustawa z dnia 26 maja 1982 r. – Prawo o adwokaturze jest niedostosowana do zmieniających się realiów życia społeczno-gospodarczego oraz transformacji systemu prawa. Mimo licznych zmian, nie zawiera ona przepisów dostatecznie regulujących zasady działania samorządu zawodowego i wykonywania zawodu adwokata dotyczących, które obecnie są standardem w regulacjach ustawowych dotyczących innych zawodów regulowanych. Utrudnia to sprawne wykonywanie zadań publicznych powierzonych samorządowi i jego efektywne bieżące działanie na rzecz ochrony ochrony praw adwokatury.

Niezbędne jest wprowadzenie do ustawy zmian poprzez dodanie nowych przepisów albo doprecyzowanie lub doszczegółowienie obowiązujących regulacji dotyczących:

- finansowania działalności samorządu i gospodarki finansowej jego organów,
- szczegółowych zadań samorządu adwokatów,
- kompetencji poszczególnych organów samorządu adwokatury,
- trybu pracy organów samorządu adwokatury,
- obowiązków adwokatów i aplikantów adwokackich w zakresie świadczenia pomocy prawnej
- obowiązków adwokatów związanych z członkostwem w samorządzie,
- odpowiedzialności dyscyplinarnej adwokatów,
- usunięcia wątpliwości interpretacyjnych powstałych na gruncie zbyt ogólnie sformułowanych przepisów.

Brak zmiany stanu obecnego:

- utrudni wypełnianie zadań publicznych przez samorząd adwokacki.
- utrudni bieżące funkcjonowanie organów samorządu adwokackiego w zakresie gospodarki finansowej,
- powodować będzie dalsze wątpliwości co do szczegółowych procedur działania Naczelnej Rady Adwokackiej, izb i zespołów adwokackich
- może prowadzić do konfliktów pomiędzy organami wykonującymi adwokatury i adwokatami jej członkami,

- może prowadzić do zmniejszenia zaufania społecznego do grupy zawodowej adwokatów.

[2] Czy były rozważane rozwiązania alternatywne?

➤ Nie

Wprowadzane zmiany dotyczą przepisów ustrojowych, a także zasad wykonywania zawodu adwokata. Osiągnięcie zakładanych celów jest możliwe wyłącznie poprzez zmianę przepisów ustawowych.

II. Wymogi określone w art. 34 ust. 2 pkt 3–5 regulaminu Sejmu

[3] Jakie są przewidywane skutki prawne projektowanych rozwiązań?

Ustawa wywoła następujące skutki prawne w zakresie funkcjonowania samorządu adwokackiego i jego organów oraz wykonywania zawodu przez adwokatów.

- W dodawanym art. 1a określony zostanie w sposób wyczerpujący katalog źródeł dochodów, zapewniając możliwość finansowania wszystkich zadań samorządu zawodowego adwokatów i prowadzenie prawidłowej gospodarki finansowej przez jego organy.
- W art. 3 w ust. 1 rozszerza się katalog zadań samorządu zawodowego adwokatury o:
 - podejmowanie działań na rzecz ochrony zawodu adwokata, występowanie w obronie godności zawodu oraz indywidualnych i zbiorowych interesów członków samorządu adwokackiego,
 - prowadzenie instytucji samopomocowych oraz podejmowanie innych form pomocy dla adwokatów, pracowników kancelarii adwokackich oraz pracowników organów adwokatury oraz organów izb adwokackich i członków ich rodzin;
 - współdziałanie z organami administracji publicznej oraz organizacjami pozarządowymi, w tym pozazawodowymi,
 - podejmowanie działań na rzecz integracji środowiska adwokackiego,
 - organizowanie i tworzenie warunków do rozstrzygania sporów na drodze postępowania polubownego albo mediacyjnego,
 - podejmowanie działań w zakresie szeroko rozumianej edukacji prawnej.
- Zmiany w art. 4 dookreślają zakres świadczenia pomocy prawnej jako istoty zawodu adwokata. W dodawanych ust. 1aa i 1ab dookreśla się katalog czynności adwokata, będących świadczeniem pomocy prawnej, które nie mają charakteru procesowego, a również są pomocą prawną.
- Zmiany w art 4b ust. 1 pkt 3 i art. 4c ust. 1 i 3 ustawy polegają na rezygnacji z pojęcia „trwałej niezdolności do pracy” i pozostawienie pojęcia „niezdolności do pracy”, co umożliwi orzekanie o niezdolności adwokata do wykonywania zawodu również w sytuacjach, gdy ta niezdolność jest czasowa.
- W art. 8a w ust. 3 zmienia się właściwość miejscową organu sprawdzającego spełnienie przez adwokata obowiązku zawarcia umowy ubezpieczenia od odpowiedzialności cywilnej i wskazując okręgową radę adwokacką właściwą dla miejsca wykonywania zawodu przez adwokata zamiast miejsca jego zamieszkania, jak obecnie.
- W art. 11 zmienia się katalog funkcji, których nie można pełnić więcej niż przez dwie następujące po sobie kadencje. Obecnie zakaz ten dotyczy kierowników zespołów adwokackich, a rozszerzenia zakazu dotyczy Rzecznika Dyscyplinarnego Adwokatury, Prezesa Wyższego Sądu Dyscyplinarnego, Przewodniczącego Wyższej Komisji Rewizyjnej, rzecznika dyscyplinarnego, prezesa sądu dyscyplinarnego oraz przewodniczącego komisji rewizyjnej.

- W art. 12 w dodawanych ust. 3–10, określone będą szczegółowe zasady zasady podejmowania uchwał przez organy adwokatury i organy izb adwokackich, a także precyzuje się tryb obradowania tych organów, w tym w trybie zdalnym.
- W art. 37a doprecyzowuje się obecną treść w zakresie zapewniania zastępstwa adwokata.
- W art. 16a–16c i w dodawanych art. 16d i art. 16e wprowadza się przepisy dotyczące doprecyzowania stosowania przepisów rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) oraz określa się obowiązki organów samorządu związane z administrowaniem danymi osobowymi.
- W art. 40 w pkt 3 rozszerza się kompetencje zgromadzenia izby adwokackiej o uchwalanie wysokości nie tylko rocznych, ale i miesięcznych składek na potrzeby izby.
- W art. 42 w ust. 2 dodaje się rzecznika dyscyplinarnego do katalogu organów uprawnionych do uczestniczenia w posiedzeniach okręgowej rady adwokackiej.
- W art. 44 w ust. 3 doprecyzowuje się kwestię podjęcia przez okręgową radę uchwały o zawieszeniu adwokata w czynnościach zawodowych w związku z zaległościami z tytułu płatności składki członkowskiej, ponieważ izby w praktyce różnie określają zasady ich uiszczania wychodząc naprzeciw potrzebom środowiska. Dają również w swoich uchwałach możliwość opłacania składek w systemie ratalnym, co obecnie powoduje wątpliwości w sprawach zawieszenia adwokata w czynnościach zawodowych.
- W art. 48 w ust. 1 rozszerza się zadania dziekana okręgowej rady adwokackiej jako organu reprezentującego izbę adwokacką, jako drugiego ciała wchodzącego w skład samorządu zawodowego adwokatów, jako podstawowej jednostki samorządu adwokackiego mającej osobowość prawną.
- W art. 56 dodano pkt 8 dla uniknięcia wątpliwości interpretacyjnych, że zadaniem Krajowego Zjazdu Adwokatury jest również podejmowanie uchwał innych, niż wymienione w pkt 1–7.
- W art. 58 uzupełniono katalog zadań Naczelnej Rady Adwokackiej o:
 - ustalanie wysokości zryczałtowanej opłaty za czynności okręgowych rad adwokackich związane z dokonaniem wpisu na listę adwokatów i aplikantów adwokackich oraz zasad rozliczania składek na obowiązkowe ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej adwokatów w ramach umów generalnych ubezpieczenia zawieranych przez NRA,
 - uchwalanie regulaminu prowadzenia gospodarki finansowej samorządu adwokackiego,
 - kwestie urzędowania kancelarii sądów dyscyplinarnych i kancelarii Wyższego Sądu Dyscyplinarnego oraz określania wysokości opłaty za wydanie odpisów lub kopii dokumentów z akt postępowania dyscyplinarnego, jak również zasady rozliczania kosztów postępowania dyscyplinarnego pomiędzy izbami adwokackimi oraz pomiędzy izbami adwokackimi a Naczelną Radą Adwokacką.
 - ustalania przez organy adwokatury zasad etyki zawodu adwokata. Dotychczas podstawa do przyjmowania zasad etyki była wywodzona z przepisu art. 80 ustawy, który się do tych zasad odwołuje.
- W art. 58a doprecyzowano katalog podmiotów, którym Naczelna Rada Adwokacka, za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, zapewnia dostęp do list, o których mowa w art. 49 ust. 1 i 2 ustawy; dodano wymóg zamieszczenia przez NRA na jej stronie internetowej w przypadku adwokata i prawnika zagranicznego wykonujących zawód także informacji o spełnieniu obowiązku, o którym mowa w art. 8a, w tym informacji o sumie ubezpieczenia od odpowiedzialności cywilnej za szkody wyrządzone przy wykonywaniu czynności, o których mowa w art. 4 ust. 1.
- W art. 59 w ust. 1 wskazano wprost, że Naczelną Radę Adwokacką reprezentuje Prezes Naczelnej Rady Adwokackiej, który także kieruje jej pracami, przewodniczy na jej posiedzeniach oraz wykonuje inne czynności przewidziane ustawie.
- W art. 68 uchyla się ust. 6a oraz nadaje nowe brzmienie ust. 6b. W obecnie obowiązującym stanie prawnym postępowanie wywołane odwołaniem

zainteresowanego przed Ministrem Sprawiedliwości w sprawie odmowy wpisu na listę adwokatów jest swoistą trzecią instancją, która w praktyce wydłuża jedynie postępowanie administracyjne. Minister Sprawiedliwości nie ma bowiem kompetencji – jak wynika z orzecznictwa sądów administracyjnych – aby w wyniku rozpoznania odwołania wpisać zainteresowanego na listę adwokatów, może jedynie na podstawie art. 138 kpa uchylić uchwałę Prezydium NRA i przekazać sprawę do ponownego rozpoznania.

- W art. 70 i art. 71 skróceniu z 30 do 3 dni ulegną terminy zawiadomienia właściwej okręgowej rady adwokackiej odpowiednio o wyznaczeniu siedziby zawodowej przez adwokata, który uzyskał wpis na listę adwokatów oraz o przeniesieniu siedziby zawodowej w inne miejsce w okręgu tej samej izby adwokackiej.
- W art. 72 w ust. 1 dodaje się w pkt 9 i 10 dające podstawę do skreślenia z listy adwokatów osobę, której ograniczono zdolność do czynności prawnych albo która zalega w zapłacie składki członkowskiej uchwalonej przez zgromadzenie izby, stanowiącej dwunastokrotność składki miesięcznej lub w wysokości składki rocznej. Nadto, nadanie nowego brzmienia ust. 1a oraz dodanie ust. 1b mają na celu kompleksowe uregulowanie kwestii skreślania adwokatów z listy, co sprawi, że w tym zakresie nie będzie problemów z interpretacją tych przepisów w praktyce.
- Zmiany w art. 75a i art. 75e realizują postulat środowiska zawodowego adwokatów zwiększenia dostępności komisji kwalifikacyjnych do przeprowadzenia egzaminów wstępnych na aplikację adwokacką dla kandydatów poprzez powołanie tych komisji na terenie właściwości każdej okręgowej rady adwokackiej oraz zoptymalizowania kosztów działania tych komisji poprzez ograniczenie liczby ich członków. Skutkiem zmian jest także wprowadzenie rezerwowych członków komisji kwalifikacyjnych, którzy będą wyznaczani odpowiednio przez Ministra Sprawiedliwości i Naczelną Radę Adwokacką i dołączani do składu komisji w sytuacjach losowych, uniemożliwiających udział w pracach komisji przez członków powołanych w trybie art. 75e ust. 2.
- W art. 77 w ust. 3 i 5 doprecyzowuje się uprawnienia aplikantów radcowskich w zastępowaniu adwokata, odnosząc do nich te same zasady, które rządzą zastępowaniem adwokata przez aplikantów adwokackich.
- W art. 79 ujednoliciła się procedury skreślania z listy adwokatów i aplikantów adwokackich.
- W art. 81 w ust. 3a, poprzez nadanie nowego brzmienia zdaniu pierwszemu sąd dyscyplinarny będzie mógł orzekać obok kary dyscyplinarnej nie tylko o obowiązku przeproszenia pokrzywdzonego, ale również o obowiązku innego stosownego postępowania przez ukaranego.
- Uchylenie art. 85 eliminuje z systemu prawa instytucję upomnienia dziekańskiego, która jest stosowana bardzo rzadko i w praktyce jest to środek nieefektywny, a nadto rodzący szereg problemów praktycznych. Ponadto przypisuje dziekanowi kompetencje, które powinny być realizowane przez sądy dyscyplinarne.
- W art. 91a w ust. 1 stanowi się, że orzeczenie kończące postępowanie wydane przez Wyższy Sąd Dyscyplinarny w drugiej instancji jest prawomocne, a w ust. 2 zmienia się dotychczasowy stan prawny, stanowiąc, że orzeczenie takie podlega wykonaniu z chwilą jego ogłoszenia. W ten sposób orzeczenia Wyższego Sądu Dyscyplinarnego wydane w drugiej instancji zostają zrównane z wyrokami sądów powszechnych (apelacyjnych), co służy spójności wymiaru sprawiedliwości sensu largo z postępowaniem dyscyplinarnym wewnątrz samorządu adwokackiego.
- W art. 93 doprecyzowuje się procedurę przedstawienia obwinionemu adwokatowi lub aplikantowi adwokackiemu zarzutów na piśmie (zdanie trzecie) oraz nakłada na rzecznika dyscyplinarnego obowiązek przesłuchania obwinionego, jeżeli stawiał się on na przesłuchanie.
- W art. 93b dostosowuje się treść do obecnie stosowanych metod doręczania pism procesowych, poprzez odejście od nieużywanego już telefaksu i doprecyzowanie trybu doręczania takich pism pocztą elektroniczną.
- Nowy art. 93c w całości reguluje postępowanie mediacyjne jako nową instytucję w ramach postępowania dyscyplinarnego.
- Zmiana art. 95 jest konsekwencją dodania regulacji dotyczących wykorzystania urządzeń technicznych, umożliwiających udział w zebraniach, rozprawach lub

posiedzeniach na odległość z jednoczesnym bezpośrednim przekazem obrazu i dźwięku w różnych przejawach działalności samorządu adwokackiego. Tu przewodniczącemu składu orzekającego w postępowaniu dyscyplinarnym nadaje się kompetencję do wyrażenia zgody na udział w jawnym posiedzeniu lub rozprawie z wykorzystaniem takich właśnie urządzeń.

- W art. 95b szczegółowo określa się katalog uprawnionych podmiotów i kwestie proceduralne związane z realizacją uprawnienia do wglądu do akt i żądania informacji o wynikach postępowania dyscyplinarnego, jak również prawa żądania prawomocnych orzeczeń dyscyplinarnych wraz z aktami sprawy lub ich odpisami. W obowiązującym stanie prawnym uprawnienie to przysługiwało wyłącznie Ministrowi Sprawiedliwości i wyznaczonym przez niego osobom. W nowym brzmieniu art. 95b uprawnienie to przysługuje także przedstawicielom adwokatury – Prezesowi Naczelnej Rady Adwokackiej i upoważnionemu przez niego członkowi Prezydium Naczelnej Rady Adwokackiej oraz dziekanowi okręgowej rady adwokackiej.
- W art. 95j, w dodawanych ust. 1b–1d, precyzuje się przesłanki i tryb zastosowania środka w postaci tymczasowego zawieszenia adwokata lub aplikanta adwokackiego w czynnościach zawodowych, a także rozpatrywania zażaleń na postanowienie Wyższego Sądu Dyscyplinarnego w przedmiocie tymczasowego zawieszenia w czynnościach zawodowych wydanego przez ten sąd po raz pierwszy. Przez nadanie nowego brzmienia zdaniu drugiemu w ust. 2 zmienia się obowiązujący stan prawny, wprowadzając zaskarżalność postanowienia wydanego w przedmiocie tymczasowego zawieszenia w czynnościach zawodowych.
- W art. 95l stanowi o kosztach postępowania dyscyplinarnego prowadzonego przez Rzecznika Dyscyplinarnego Adwokatury lub przed Wyższym Sądem Dyscyplinarnym i wpisuje się w blok zmian regulujących szeroko rozumianą gospodarkę finansową samorządu adwokackiego.
- W dodawanym art. 95m wprowadzone zostanie nowe wykroczenie podlegające karze ograniczenia wolności albo grzywny do 50 000 złotych dla osób, które nie będąc uprawnione, posługują się tytułem zawodowym „adwokat”.
- Ze względu na konieczność dostosowania aktów wewnętrznych organów samorządu adwokackiego do zmienionych przepisów ustrojowych przewidziano przepis dostosowujący, wyznaczający 6-miesięczny okres na dostosowanie aktów wewnętrznych organów samorządu adwokackiego, do aktualnej treści nowelizowanej ustawy.
- Ustawa wejdzie w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia. Tak określone vacatio legis jest zgodne z art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1461).
- Wejście w życie proponowanej ustawy nie będzie wymagało wydania aktów nowych aktów wykonawczych.

[4] Jakie są przewidywane skutki społeczne projektowanych rozwiązań?

Wejście w życie ustawy nie wywoła skutków społecznych. Usprawnienie działania samorządu adwokackiego jedynie pośrednio korzystnie wpłynie na wzrost zaufania społecznego do grupy zawodowej adwokatów.

[5] Jakie są przewidywane skutki gospodarcze projektowanych rozwiązań?

Wejście w życie ustawy nie wywoła skutków gospodarczych. Skutki zmian nie wpłyną liczbę i zakres usług świadczonych przez adwokatów.

[6] Jakie są przewidywane skutki finansowe projektowanych rozwiązań, w szczególności wpływ na sektor finansów publicznych, w tym na budżet państwa i budżety jednostek samorządu terytorialnego?

Wejście w życie ustawy wywoła skutki finansowe związane ze zmianą przepisów dotyczących komisji egzaminacyjnych do spraw aplikacji adwokackiej przy Ministrze Sprawiedliwości powoływanych do przeprowadzenia egzaminu wstępnego na aplikację adwokacką (zmiany do art. 75a i art. 75e ustawy – art. 1 pkt 30 i 31 projektu).

Obecnie obowiązuje zasada, że właściwość komisji może obejmować obszar właściwości jednej lub kilku okręgowych rad adwokackich, z tym że Minister Sprawiedliwości, nie później niż 21 dni przed wyznaczonym terminem egzaminu wstępnego, może powołać na obszarze właściwości okręgowej rady adwokackiej więcej niż jedną komisję kwalifikacyjną do przeprowadzenia egzaminu. W roku 2025 Minister Sprawiedliwości powołał 13 komisji egzaminacyjnych dla 24 okręgowych rad adwokackich. Oznacza to, że w roku 2026 musi być powołanych dodatkowo 11 komisji.

Zgodnie z art. 75e ust. 11 ustawy wydatki związane z działalnością komisji kwalifikacyjnej, w tym z przeprowadzaniem egzaminu wstępnego, oraz wynagrodzenie przewodniczącego i członków komisji kwalifikacyjnej niebędących pracownikami administracji rządowej pokrywane są z budżetu państwa.

Biorąc pod uwagę wysokość wynagrodzeń członków komisji określoną rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 9 czerwca 2009 r. w sprawie komisji egzaminacyjnej do spraw aplikacji adwokackiej oraz przeprowadzania egzaminu wstępnego (Dz. U. z 2023 r, poz. 2406), uzależnioną od liczby osób zdających egzamin w danej komisji oraz, że po wejściu w życie nowelizacji ulegnie zmniejszeniu liczba członków komisji z 7 do 5, wzrost wydatków na wynagrodzenia członków komisji nie powinien przekroczyć w roku 2025 ok. 171 200 złotych. Ustalenie tej kwoty nastąpiło w według następujących założeń:

- każda z 11 nowych komisji będzie przeprowadzała egzamin dla 100 zdających,
- każdy członek komisji otrzymuje wynagrodzenie,
- koszt wynagrodzenia przewodniczącego wyniesie 9600 zł. – 2 x ryczałt miesięczny 3200 zł. i 3200 zł za 100 zdających;
- koszt wynagrodzenia zastępcy przewodniczącego komisji wyniesie 6400 zł. – 2 x ryczałt miesięczny 1600 zł. i 3200 zł za 100 zdających;
- koszt wynagrodzenia pozostałych członków jednej komisji wyniesie 14 400 zł – 3 x ryczałt miesięczny 1600 zł i 4 x 3200 zł. za 100 zdających;
- łączny koszt wynagrodzeń 11 nowych komisji wyniesie ok. 334 400 zł.,
- w związku z obniżeniem liczby członków komisji o 2 osoby, koszt wynagrodzeń dotychczasowych komisji obniży się o ok. 163 200 zł – w roku 2025 Minister Sprawiedliwości powołał łącznie 17 komisji (w tym 5 dla ORA w Warszawie) – 17 x 2 x 4800 zł.

Rzeczywisty wzrost łącznych wydatków na wynagrodzenia komisji może być mniejszy – powyższa kalkulacja nie uwzględnia zmniejszenia liczby zdających w dotychczasowych komisjach co zmniejszy łączne wynagrodzenia w dotychczasowych komisjach.

Wydatki w kolejnych latach uzależnione są w znacznym stopniu od liczby osób przystępujących do egzaminu na aplikację.

Wejście w życie ustawy nie wywoła skutków finansowych w budżetach jednostek samorządu terytorialnego.

[7] Wykaz źródeł finansowania, jeśli projekt ustawy pociąga za sobą obciążenie budżetu państwa lub budżetów jednostek samorządu terytorialnego.

--

Nie jest konieczne jest pozyskanie dodatkowych środków na sfinansowanie skutków finansowych projektu. Zwiększone wydatki będą pokryte z części budżetu państwa, która pozostaje w dyspozycji Ministra Sprawiedliwości.
--

[8] Czy projekt ustawy podlega procedurze notyfikacyjnej?

➤ Nie

III. Wymogi określone w art. 34 ust. 2a i 2b regulaminu Sejmu

[9] Czy projekt ustawy zawiera przepisy określające zasady podejmowania, wykonywania lub zakończenia działalności gospodarczej (art. 34 ust. 2a regulaminu Sejmu)?

➤ Tak

Wykonywanie zawodu adwokata odbywa się w ramach regulowanej działalności gospodarczej przez osoby wpisane na listę adwokatów. Projekt przewiduje rozszerzenie przypadków stanowiących podstawę do skreślenia z listy adwokatów, co jest równoznaczne z utratą prawa wykonywania zawodu. Rozszerzenie dotyczy osoby, której ograniczono zdolność do czynności prawnych albo która zalega w zapłacie składki członkowskiej uchwalonej przez zgromadzenie izby, stanowiącej dwunastokrotność składki miesięcznej lub w wysokości składki rocznej.
--

Proponowana zmiana warunków zakończenia wykonywania w przypadku adwokata posiadającego ograniczoną zdolności prawnych uzasadniona jest charakterem usług świadczonych przez adwokata. Adwokat z ograniczoną zdolnością do czynności prawnych nie może wykonywać swoich obowiązków zawodowych.

Opłacanie składki członkowskiej z tytułu członkostwa w samorządzie zawodowym adwokatów to jeden z podstawowych obowiązków jego członków. Nieopłacanie składek, w sytuacji gdy samorząd zawodowy jest z nich finansowany, stanowi zagrożenie dla jego funkcjonowania.

Z powyższych względów konieczne jest wprowadzenie wskazanych wyżej przesłanek skreślenia z listy adwokatów.

[10] Czy wdrożenie projektowanych przepisów spowoduje obciążenia administracyjne mikroprzedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorców (art. 34 ust. 2a regulaminu Sejmu)?

➤ Nie

[11] Czy projekt ustawy zawiera przepisy regulacyjne lub określa wymogi dotyczące świadczenia usług transgranicznych w rozumieniu ustawy z dnia 22 grudnia 2015 r. o zasadach uznawania kwalifikacji zawodowych nabytych w państwach członkowskich Unii Europejskiej (art. 34 ust. 2b regulaminu Sejmu)?

➤ Nie

Warszawa, 7 listopada 2025 r.

BEOS-WPEiM-2249/25

WYDZIAŁ OBSŁUGI PREZYDIUM SEJMU

L.dz. SPS - III. 020.333.8.2025

Data wpływu 07. 11. 2025

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Opinia w sprawie zgodności z prawem Unii Europejskiej komisyjnego projektu ustawy o zmianie ustawy – Prawo o adwokaturze (przedstawiciel wnioskodawcy: poseł Paweł Śliz)

Na podstawie art. 34 ust. 9 uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 lipca 1992 r. – Regulamin Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (Monitor Polski z 2022 r. poz. 990, ze zm.) sporządza się następującą opinię:

1. Przedmiot projektu ustawy

Przedmiotem projektu jest nowelizacja ustawy z dnia 26 maja 1982 – Prawo o adwokaturze¹ (dalej: ustawa).

W art. 1 projektu proponuje się wprowadzenie licznych zmian w ustawie. Polegają one na dodaniu nowych przepisów bądź nadaniu nowego brzmienia obowiązującym przepisom. Z perspektywy materialnoprawnej większość przepisów projektowanej ustawy zmienia rozwiązania dotyczące organów adwokatury (samorządu adwokackiego), statusu adwokatury, finansowania adwokatury, zakresu wykonywania zawodu adwokata, przypadku niezdolności adwokata do wykonywania zawodu, zasad podejmowania uchwał przez organy adwokatury, ochrony danych osobowych w pracy adwokatury, zastępstwa procesowego, budżetu i uiszczania składek na ubezpieczenie obowiązkowe, zawieszenia w czynnościach zawodowych w związku z zaleganiem z zapłatą z tytułu składki na ubezpieczenie obowiązkowe, uiszczania opłat za czynności rad adwokackich, odpowiedzialności dyscyplinarnej adwokatów, w tym mediacji. W projekcie znajduje się także propozycja wprowadzenia przepisu karnego związanego z kryminalizacją bezprawnego posługiwania się tytułem zawodowym adwokata.

W art. 2 projektu znajduje się przepis przejściowy.

Projektowana ustawa ma wejść w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

¹ Dz. U. z 2024 r. poz. 1564.

2. Stan prawa Unii Europejskiej w materii objętej projektem ustawy

2.1. Prawo Unii Europejskiej w ograniczonym zakresie reguluje zagadnienia związane z adwokaturą. Ustrój adwokatury nie jest przedmiotem prawa Unii Europejskiej. Natomiast działalność adwokacka podlega ogólnym postanowieniom Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, zwłaszcza swobodzie przedsiębiorczości i swobodzie świadczenia usług. Ponadto na mocy dyrektywy 98/5/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 16 lutego 1998 r. mającej na celu ułatwienie stałego wykonywania zawodu prawnika w państwie członkowskim innym niż państwo uzyskania kwalifikacji zawodowych², dalej: „dyrektywa 98/5/WE”, unormowano wykonywanie zawodu prawnika (w tym adwokata) w innym niż własne państwie członkowskim. Dyrektywa 98/5/WE określa zatem zasady wykonywania zawodu adwokata i radcy prawnego w innych niż Polska państwach członkowskich, a także adwokatów i radców z innych państw członkowskich w Polsce. W dyrektywie 98/5/WE znajdują się także przepisy odnoszące się stosowania do prawników z innych państw członkowskich reguł wykonywania zawodu i deontologii zawodowej oraz reguł dotyczących procedur dyscyplinarnych obowiązujących w przyjmującym państwie członkowskim, a także równouprawnienia w zakresie świadczenia usług, bez względu na przynależność państwową prawnika (adwokata), oraz wspólnego wykonywania zawodu.

2.2. Ze względu na przedmiot projektu należy uwzględnić rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE³ (dalej: RODO).

W art. 1 ust. 1 RODO wskazano, że akt ten ustanawia przepisy o ochronie osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i przepisy o swobodnym przepływie danych osobowych. Ma on zastosowanie do przetwarzania danych osobowych w sposób całkowicie lub częściowo zautomatyzowany oraz do przetwarzania w sposób inny niż zautomatyzowany danych osobowych stanowiących część zbioru danych lub mających stanowić część zbioru danych (art. 2 ust. 1 RODO).

Zgodnie z art. 4 pkt 1 RODO „dane osobowe” oznaczają wszelkie informacje o zidentyfikowanej lub możliwej do zidentyfikowania osobie fizycznej (osobie, której dane dotyczą); możliwa do zidentyfikowania osoba fizyczna to osoba, którą można bezpośrednio lub pośrednio zidentyfikować, w szczególności na podstawie identyfikatora takiego jak imię i nazwisko, numer identyfikacyjny, dane o lokalizacji, identyfikator internetowy lub jeden bądź

² Dz. Urz. UE L 77 z 14.3.1998, s. 36, ze zm.

³ Dz. Urz. UE L 119 z 4.5.2016, s. 1, ze zm.

kilka szczególnych czynników określających fizyczną, fizjologiczną, genetyczną, psychiczną, ekonomiczną, kulturową lub społeczną tożsamość osoby fizycznej.

Zgodnie z art. 4 pkt 2 RODO pod pojęciem „przetwarzanie” należy rozumieć operację lub zestaw operacji wykonywanych na danych osobowych lub zestawach danych osobowych w sposób zautomatyzowany lub niezautomatyzowany, taką jak zbieranie, utrwalanie, organizowanie, porządkowanie, przechowywanie, adaptowanie lub modyfikowanie, pobieranie, przeglądanie, wykorzystywanie, ujawnianie poprzez przesłanie, rozpowszechnianie lub innego rodzaju udostępnianie, dopasowywanie lub łączenie, ograniczanie, usuwanie lub niszczenie.

Zgodnie z art. 4 pkt 22 RODO „organ nadzorczy, którego sprawa dotyczy” oznacza organ nadzorczy, którego dotyczy przetwarzanie danych osobowych, ponieważ: a) administrator lub podmiot przetwarzający posiadają jednostkę organizacyjną na terytorium państwa członkowskiego tego organu nadzorczego; b) przetwarzanie znacznie wpływa lub może znacznie wpłynąć na osoby, których dane dotyczą, mające miejsce zamieszkania w państwie członkowskim tego organu nadzorczego; c) wniesiono do niego skargę. Uprawnienia organu nadzorczego określono w art. 58 RODO. W szczególności może on: uzyskać od administratora i podmiotu przetwarzającego dostęp do wszelkich danych osobowych i wszelkich informacji niezbędnych temu organowi do realizacji swoich zadań w zakresie prowadzonych postępowań; uzyskać dostęp do wszystkich pomieszczeń administratora i podmiotu przetwarzającego, w tym do sprzętu i środków służących do przetwarzania danych, zgodnie z procedurami określonymi w prawie unijnym lub w prawie państwa członkowskiego (art. 58 ust. 1 lit. e oraz lit. f RODO).

W art. 90 RODO przewidziano możliwość ograniczenia przez państwa członkowskie uprawnień organu nadzorczego m.in. z uwagi na konieczność ochrony tajemnicy zawodowej. Zgodnie z art. 90 ust. 1 RODO państwa członkowskie mogą przyjąć przepisy szczególne określające uprawnienia organów nadzorczych ustanowione w art. 58 ust. 1 lit. e i f RODO wobec administratorów lub podmiotów przetwarzających, którzy podlegają (na mocy prawa UE lub prawa państwa członkowskiego lub przepisów ustanowionych przez właściwe organy krajowe) obowiązкови zachowania tajemnicy zawodowej lub innym równoważnym obowiązkom zachowania tajemnicy, jeżeli jest to niezbędne i proporcjonalne w celu pogodzenia prawa do ochrony danych osobowych z obowiązkiem zachowania tajemnicy. Przepisy te mają zastosowanie wyłącznie do danych osobowych, które administrator lub podmiot przetwarzający otrzymali lub pozyskali w wyniku lub w ramach działania objętego tym obowiązkiem zachowania tajemnicy. W art. 90 ust. 2 RODO wskazano, że do 25 maja 2018 r. każde państwo członkowskie powinno zawiadomić Komisję o swoich przepisach uchwalonych na mocy ust. 1,

a następnie powinno zawiadomić ją niezwłocznie o każdej dotyczącej ich późniejszej zmianie.

W art. 6 RODO wskazano podstawy przetwarzania danych osobowych w ogólności. Zgodnie z ust. 1 tego przepisu przetwarzanie jest zgodne z prawem wyłącznie w przypadkach, gdy (i w takim zakresie, w jakim) spełniony jest co najmniej jeden z określonych warunków. Należy w szczególności wskazać na dwie przesłanki warunkujące zgodność z RODO: przetwarzanie jest niezbędne do wypełnienia obowiązku prawnego ciążącego na administratorze (lit. c); przetwarzanie jest niezbędne do wykonania zadania realizowanego w interesie publicznym lub w ramach sprawowania władzy publicznej powierzonej administratorowi (lit. e). W ust. 3 przywołanego przepisu wskazano m.in. dodatkowe elementy, które mogą zostać określone przez państwa członkowskie w przypadku, gdy jako podstawę przetwarzania wskazano wymienione wyżej dwie przesłanki; podstawa prawna przetwarzania danych może zawierać przepisy szczegółowe dostosowujące stosowanie RODO, w tym w szczególności określać ogólne warunki zgodności z prawem przetwarzania przez administratora czy też okresy przechowywania.

Zgodnie z art. 13 ust. 1 RODO, jeżeli dane osobowe osoby, której dane dotyczą, zbierane są od tej osoby, administrator podczas pozyskiwania danych osobowych podaje jej wszystkie określone w tym przepisie informacje (m.in. swoją tożsamość i dane kontaktowe oraz, gdy ma to zastosowanie, tożsamość i dane kontaktowe swojego przedstawiciela; cele przetwarzania danych osobowych, oraz podstawę prawną przetwarzania). W ust. 2 tego artykułu określono, że poza informacjami, o których mowa w ust. 1, podczas pozyskiwania danych osobowych administrator podaje osobie, której dane dotyczą, wszystkie wymienione inne informacje niezbędne do zapewnienia rzetelności i przejrzystości przetwarzania (m.in. okres, przez który dane osobowe będą przechowywane, a gdy nie jest to możliwe, kryteria ustalania tego okresu; informacje o prawie do żądania od administratora dostępu do danych osobowych dotyczących osoby, której dane dotyczą, ich sprostowania, usunięcia lub ograniczenia przetwarzania lub o prawie do wniesienia sprzeciwu wobec przetwarzania, a także o prawie do przenoszenia danych).

Zgodnie z art. 15 ust. 1 lit. g RODO osoba, której dane dotyczą, jest uprawniona do uzyskania od administratora potwierdzenia, czy przetwarzane są dane osobowe jej dotyczące, a jeżeli ma to miejsce, jest uprawniona do uzyskania dostępu do nich oraz wszelkich dostępnych informacji o ich źródle jeżeli dane osobowe nie zostały zebrane od osoby, której dane dotyczą.

W art. 18 ust. 1 RODO określono enumeratywnie przesłanki umożliwiające osobie, której dane dotyczą, wystąpienie z żądaniem od administratora ograniczenia przetwarzania danych.

Artykuł 23 RODO przewiduje możliwość wprowadzenia (na mocy prawa państwa członkowskiego, któremu podlegają administrator danych lub

podmiot przetwarzający), w drodze aktu prawnego, ograniczenia co do zakresu obowiązków i praw przewidzianych m.in. w art. 12-22 RODO, jeżeli ograniczenie takie nie narusza istoty podstawowych praw i wolności oraz jest w demokratycznym społeczeństwie środkiem niezbędnym i proporcjonalnym, służącym jednemu z enumeratywnie wymienionych w tej regulacji celów. Przepis ten określa również wymogi, które musi zawierać akt prawny regulujący wprowadzane ograniczenia.

3. Analiza przepisów projektu ustawy pod kątem ustalonego stanu prawa Unii Europejskiej

W projekcie zaproponowano zmiany odnoszące się do przepisów, które wiążą się z ochroną danych osobowych i powodują modyfikacje w dziale Ia ustawy „Przetwarzanie danych osobowych”. W szczególności należy zwrócić uwagę na zmieniany art. 16b ustawy dotyczący ochrony tajemnicy zawodowej i art. 16c ustawy dotyczący zasad i terminów przechowywania danych i okresowego przeglądu niezbędności ich przechowywania oraz dodawany w ustawie art. 16d dotyczący wskazania administratorów danych osobowych w ramach adwokatury i art. 16e dotyczący poszerzenia na organy adwokatury jako administratorów ochrony danych niektórych uprawnień lub obowiązków z RODO. W tym zakresie projekt powinien być oceniony pod kątem zgodności z RODO.

Projektodawca proponuje nadanie nowego brzmienia art. 16b ustawy, zgodnie z którym obowiązek ochrony tajemnicy zawodowej nie ustaje, w przypadku gdy z żądaniem ujawnienia informacji uzyskanych przez adwokata w związku z udzielaniem pomocy prawnej występuje organ nadzorczy, którego sprawa dotyczy w rozumieniu art. 4 pkt 22 RODO. Zmiana polega na zastąpieniu Prezesa Urzędu Ochrony Danych Osobowych sformułowaniem „organ nadzorczy, którego sprawa dotyczy w rozumieniu art. 4 pkt 22 RODO”. Nie zmienia to obowiązującego przepisu co do istoty, lecz dostosowuje do wymogów art. 90 ust. 1 w związku z art. 4 pkt 22 RODO.

Art. 90 ust. 1 RODO stwierdza, że „państwa członkowskie mogą przyjąć przepisy szczególne określające uprawnienia organów nadzorczych ustanowione w art. 58 ust. 1 lit. e i f wobec administratorów lub podmiotów przetwarzających, którzy podlegają – na mocy prawa Unii lub prawa państwa członkowskiego lub przepisów ustanowionych przez właściwe organy krajowe – obowiązkowi zachowania tajemnicy zawodowej lub innym równoważnym obowiązkom zachowania tajemnicy, jeżeli jest to niezbędne i proporcjonalne w celu pogodzenia prawa do ochrony danych osobowych z obowiązkiem zachowania tajemnicy. Przepisy te mają zastosowanie wyłącznie do danych osobowych, które administrator lub podmiot przetwarzający otrzymali lub pozyskali w wyniku lub w ramach działania objętego tym obowiązkiem zachowania tajemnicy”. Z kolei art. 58 ust. 1 lit. e i f RODO stanowi, że

organowi nadzorczemu przysługują m.in. uprawnienia w zakresie wydawania zezwoleń i uprawnienia doradcze w zakresie akredytowania na mocy art. 43 RODO podmiotów certyfikujących oraz udzielania certyfikacji i zatwierdzanie kryteriów certyfikacji zgodnie z art. 42 ust. 5 RODO.

Proponowany art. 16b ustawy jest zatem zgodny z przywołanymi przepisami RODO. Należy przy tym wskazać, że w mocy pozostają wymogi określone w art. 90 ust. 1 RODO (wymogi niezbędności i proporcjonalności).

Zmiany dokonywane w odniesieniu do projektowanego art. 16c ustawy dotyczą okresów przechowywania danych osobowych ustalanych przez administratora danych zgodnie z celami ich przetwarzania. Z kolei dodawany art. 16d ustawy wskazuje Naczelną Radę Adwokacką (NRA) i okręgowe rady adwokackie jako administratorów danych w celach realizacji zadań lub obowiązków organów adwokatury, o których mowa w tym przepisie.

Rozwiązania te korespondują z art. 6 ust. 3 w związku z art. 6 ust. 1 lit. c oraz e RODO, zgodnie z którymi państwa członkowskie mogą określić podstawę przetwarzania danych, w tym „ogólne warunki zgodności z prawem przetwarzania przez administratora; rodzaj danych podlegających przetwarzaniu; osoby, których dane dotyczą; podmioty, którym można ujawnić dane osobowe; cele, w których można je ujawnić; ograniczenia celu; okresy przechowywania; oraz operacje i procedury przetwarzania, w tym środki zapewniające zgodność z prawem i rzetelność przetwarzania, w tym w innych szczególnych sytuacjach związanych z przetwarzaniem”, o ile jest to „niezbędne do wypełnienia obowiązku prawnego ciążącego na administratorze” lub „przetwarzanie jest niezbędne do wykonania zadania realizowanego w interesie publicznym lub w ramach sprawowania władzy publicznej powierzonej administratorowi”.

Dodawany art. 16e ustawy upoważnia NRA i okręgowe izby adwokackie do realizacji obowiązku, o którym mowa w art. 13 ust. 1 i 2 RODO (informacje podawane w przypadku zbierania danych od osoby, której dane dotyczą), i określa sposób wykonywania tego obowiązku (ogłoszenie w Biuletynie Informacji Publicznej odpowiedniego organu adwokatury, na własnej stronie internetowej lub w widocznym miejscu w swojej siedzibie). Dodawany art. 16e ust. 1 ustawy, określający sposób realizacji obowiązku, o którym mowa w art. 13 ust. 1 i 2 RODO, nie jest sprzeczny z RODO.

Z kolei proponowany art. 16e ust. 2 ustawy stanowi, że w związku z przetwarzaniem danych przez NRA i okręgowe izby adwokackie w toku realizacji zadań określonych w ustawie prawo, o którym mowa w art. 15 ust. 1 lit. g RODO, przysługuje w zakresie, w jakim nie ma wpływu na ochronę praw i wolności osoby, od której dane pozyskano. Proponowany art. 16e ust. 3 ustawy stanowi natomiast, że żądanie, o którym mowa w art. 18 ust. 1 RODO (prawo do ograniczenia przetwarzania danych), nie wpływa na realizację uprawnień NRA i okręgowych izb adwokackich oraz na tok i wynik postępowania.

Projektowane przepisy art. 16e ustawy korespondują z art. 23 RODO. Przepis ten upoważnia państwa członkowskie do ograniczenia zakresu obowiązków i praw przewidzianych w art. 12-22 i art. 34 RODO, a także – na pewnych warunkach – w art. 5 RODO. Przewiduje przy tym, że spełnione muszą być określone warunki: a) ograniczenie ma podstawę w prawie państwa członkowskiego; b) nie narusza ono istoty podstawowych praw i wolności; c) jest w demokratycznym społeczeństwie środkiem niezbędnym i proporcjonalnym, służącym określonym w ust. 1 celom. Zaliczono do nich zapobieganie „naruszeniom zasad etyki w zawodach regulowanych, prowadzeniu postępowań w takich sprawach, ich wykrywaniu oraz ściganiu” (lit. g) oraz potrzebę zapewnienia „ochrony osoby, której dane dotyczą, lub praw i wolności innych osób” (lit. i). Proponowane przez projektodawcę ograniczenia spełniają przesłanki określone w art. 23 RODO, w związku z czym dodawane art. 16e ust. 2 i ust. 3 ustawy można uznać za niesprzeczne z art. 23 RODO.

Podsumowując można stwierdzić, że proponowane w projekcie rozwiązania, w zakresie w którym dotyczą ochrony danych osobowych, nie są sprzeczne z przepisami RODO.

W pozostałym zakresie przedmiot projektu ustawy nie jest objęty prawem Unii Europejskiej.

4. Konkluzja

Komisyjny projekt ustawy o zmianie ustawy – Prawo o advokaturze nie jest sprzeczny z prawem Unii Europejskiej.

Autor:

prof. dr hab. Cezary Mik

ekspert ds. legislacji

w Biurze Ekspertyz

i Oceny Skutków Regulacji

Akceptował:

Wicedyrektor Biura Ekspertyz

i Oceny Skutków Regulacji

Ziemowit Cieślik

/podpisano elektronicznie/

Warszawa, 7 listopada 2025 r.

BEOS-WPEiM-2250/25

WYDZIAŁ OBSŁUGI PREZYDIUM SEJMU

L.dz. SPS - II. 020. 333. 7. 2025

Data wpływu 07. 11. 2025

Pan

Szymon Hołownia

Marszałek Sejmu

Rzeczypospolitej Polskiej

Opinia w sprawie stwierdzenia, czy komisyjny projekt ustawy o zmianie ustawy – Prawo o adwokaturze (przedstawiciel wnioskodawcy: poseł Paweł Śliz) jest projektem ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej w rozumieniu art. 95a regulaminu Sejmu

Przedmiotem projektu jest nowelizacja ustawy z dnia 26 maja 1982 – Prawo o adwokaturze¹, dalej „ustawa”. W art. 1 projektu proponuje się wprowadzenie licznych zmian w ustawie. Polegają one na dodaniu nowych przepisów bądź nadaniu nowego brzmienia obowiązującym przepisom. Z perspektywy materialnoprawnej większość przepisów projektowanej ustawy zmienia rozwiązania dotyczące organów adwokatury (samorządu adwokackiego), statusu adwokatury, finansowania adwokatury, zakresu wykonywania zawodu adwokata, przypadku niezdolności adwokata do wykonywania zawodu, zasad podejmowania uchwał przez organy adwokatury, ochrony danych osobowych w pracy adwokatury, zastępstwa procesowego, budżetu i uiszczania składek na ubezpieczenie obowiązkowe, zawieszenia w czynnościach zawodowych w związku z zaleganiem z zapłatą z tytułu składki na ubezpieczenie obowiązkowe, uiszczania opłat za czynności rad adwokackich, odpowiedzialności dyscyplinarnej adwokatów, w tym mediacji. W projekcie znajduje się także propozycja wprowadzenia przepisu karnego związanego z kryminalizacją bezprawnego posługiwania się tytułem zawodowym adwokata.

Projekt nie zawiera przepisów mających na celu wykonanie prawa Unii Europejskiej.

¹ Dz. U. z 2024 r. poz. 1564.

Komisyjny projekt ustawy o zmianie ustawy – Prawo o adwokaturze **nie jest projektem ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej** w rozumieniu art. 95a regulaminu Sejmu.

Autor:

prof. dr hab. Cezary Mik
ekspert ds. legislacji
w Biurze Ekspertyz
i Oceny Skutków Regulacji

Akceptował:
Wicedyrektor Biura Ekspertyz
i Oceny Skutków Regulacji

Ziemowit Cieślik
/podpisano elektronicznie/

Prezes

KR.51.421.2025

KR.51.424.2025

Warszawa, 13 listopada 2025 roku

WYDZIAŁ OBSŁUGI PREZYDIUM SEJMU

L. dz. *SPS-III.020.333.9.2025*

Data wpływu *14. XI. 25r.*

Pan

Dariusz Salamończyk

Zastępca Szefa Kancelarii Sejmu RP

Szanowny Panie Ministrze,

w odpowiedzi na pismo z 22 października 2025 r. (SPS-III.020.333.6.2025) dotyczące zaopiniowania komisyjnego projektu ustawy o zmianie ustawy – Prawo o advokaturze (przedstawiciel wnioskodawców: poseł Paweł Śliz) oraz pismo z 23 października 2025 r. (SPS-III.020.334.6.2025) w sprawie zaopiniowania komisyjnego projektu ustawy o radcach prawnych (przedstawiciel wnioskodawców: poseł Maciej Tomczykiewicz), Prokuratura Generalna przedstawia następujące uwagi.

1. Nowelizacja ustawy – Prawo o advokaturze i ustawy o radcach prawnych powinna prowadzić do wykonania wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 7 czerwca 2022 r. (SK 68/19). Trybunał orzekł niezgodność art. 66 ust. 1 pkt 5 lit. b Prawa o advokaturze z art. 65 ust. 1 w zw. z art. 32 ust. 1 Konstytucji w zakresie, w jakim pomija osoby wykonujące obowiązki asystenta radcy Prokuratury Generalnej. Przepis ten określa przesłanki wpisu na listę adwokatów bez wymogu odbycia aplikacji adwokackiej oraz złożenia egzaminu adwokackiego. Trybunał Konstytucyjny w uzasadnieniu wskazał, że jednym ze skutków wyroku jest obowiązek ustawodawcy niezwłocznego uzupełnienia art. 66 ust. 1 pkt 5 Prawa o advokaturze o regulację dotyczącą osób wykonujących obowiązki asystenta radcy Prokuratury Generalnej (do 31 grudnia 2016 r. – Prokuratury Generalnej Skarbu Państwa). Ponadto w postanowieniu sygnalizacyjnym z 7 czerwca 2022 r. (S 1/22), Trybunał zwrócił uwagę na konieczność nowelizacji art. 25 ust. 1 pkt 5 o radcach prawnych, który dotknięty jest tymi samymi wadami, co uznany w wyroku o sygn. SK 68/19 za niekonstytucyjny art. 66 ust. 1 pkt 5 lit. b Prawa o advokaturze. W ocenie Trybunału osoby wykonujące czynności asystenta radcy Prokuratury Generalnej odpowiadają merytorycznie czynnościom wykonywanym w kancelarii radcy prawnego czy adwokata, a co za tym idzie – nie jest uzasadnione pominięcie tych osób wśród uprawnionych do uzyskania wpisu na listę adwokatów bez obowiązku ukończenia aplikacji i uprzedniego zdania egzaminu zawodowego.

W naszej ocenie wykonanie wskazanego wyżej wyroku i postanowienia sygnalizacyjnego wymaga nie tylko zagwarantowania prawa do wpisu na listę adwokatów i radców prawnych osobom wykonującym czynności asystenta radcy Prokuratury Generalnej, ale również objęcia zakresem zastosowania tych regulacji referendarzy w Urzędzie

Prokuraturii Generalnej. Osoby te wykonują czynności zastępstwa przed sądami powszechnymi i polubownymi oraz inne czynności związane z wykonywaniem zadań Prokuraturii Generalnej pod nadzorem radcy Prokuraturii Generalnej (art. 77 ust. 2 ustawy o Prokuraturii Generalnej). Ich zakres czynności jest zatem szerszy niż zakres obowiązków wykonywanych przez asystentów radców, co tym bardziej uzasadnia objęcie ich nowelizacją zmierzającą do wykonania wskazanych orzeczeń TK.

Proponowana zmiana powinna odnosić się nie tylko do art. 66 ust. 1 pkt 5 Prawa o adwokaturze i art. 25 ust. 1 pkt 5 o radcach prawnych, które były bezpośrednim przedmiotem wypowiedzi Trybunału i określają przesłankę zwolnienia z obowiązku odbycia aplikacji oraz zdania egzaminu zawodowego przez osoby mające stopień doktora legitymujące się odpowiednim stażem pracy. Powinna zmierzać także do odpowiedniego uzupełnienia art. 66 ust. 1 pkt 4 Prawa o adwokaturze i art. 25 ust. 1 pkt 4 ustawy o radcach prawnych, zwalniającego z wymogu odbycia aplikacji i złożenia egzaminu osoby, które zdały egzamin sędziowski lub prokuratorski po 1 stycznia 1991 r. lub egzamin notarialny po 22 kwietnia 1991 r. oraz posiadają stosowne doświadczenie zawodowe, a ponadto art. 66 ust. 2 Prawa o adwokaturze oraz art. 25 ust. 2 ustawy o radcach prawnych, przewidujących prawo przystąpienia do egzaminu zawodowego bez wymogu odbycia aplikacji adwokackiej lub radcowskiej. Stanowisko Trybunału wyrażone w przywołanych orzeczeniach zachowuje w odniesieniu do tych przepisów pełną aktualność.

W projekcie należałoby jednocześnie dodać przepis przejściowy dla osób, które spełniły wymagania wynikające z wyroku Trybunału Konstytucyjnego w okresie występowania pominięcia prawodawczego. Byłoby to równoznaczne z wydłużeniem 5 letniego okresu, o którym mowa we wskazanych przepisach.

2. Rekomendujemy ponadto uchylenie pkt 4a w art. 72 ust. 1 Prawa o adwokaturze, przewidującego skreślenie z listy adwokatów w razie zatrudnienia w Prokuraturii Generalnej na stanowisku Prezesa Prokuraturii Generalnej, jej wiceprezesa, radcy lub referendarza. Takie ograniczenie jest nadmierne i nieuzasadnione. W tym zakresie powinny mieć zastosowanie ogólne regulacje związane z podjęciem zatrudnienia przez adwokata, tj. zawieszenie adwokata w wykonywaniu czynności zawodowych w związku z pozostawaniem w stosunku pracy (art. 4b ust. 1 pkt 1 Prawa o adwokaturze).

z upoważnienia

Prezesa Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej

Luiza Modzelewska

Wiceprezes Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej

/podpisano elektronicznie/